

Universitätsbibliothek Wuppertal

Iulianu Autokratoros Ta Sōzomena, Kai Tu En Agiois Kyrillu Archiepiskopu Alexandreias Pros Ta Tu En Atheois Iulianu Logoi Deka

Julian <Römisches Reich, Kaiser>

Lipsiae, Anno MDCXCVI.

Ad S.P.Q. Atheniensem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1694)

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ.

JULIANI IMP.

AD S. P. Q.

ATHENIENSEM.

Etiam
hæc Epi-
stola est,
sed iis-
dem, qui-
bus supe-
rior, de
causis

hic edita.

ΠΟΛΛΩΝ εἰργασμέ-
νων τοῖς προγόνοις ὑμῶν
ἀγαθῶν, ἐφ' οἷς ἔκ ἐκεί-
νοις μόνον τότε ἔξην, ἀλ-
λά καὶ ὑμῖν νῦν ἔξеси Φι-
λοτιμείῳ καὶ πολλῶν ἐγγεγραμέ-
νων τροπαίων ὑπὲρ τε ἀπάσης τῆς Ἑλ-
λάδος κοινῆς, καὶ κατ' ἴδιαν ὑπὲρ αὐ-
τῆς τῆς πόλεως, ἐν οἷς ἠγωνίσασθε μόνη
πρὸς τε τῆς ἄλλης Ἑλληνας, καὶ
πρὸς τῆς βάρβαρον, ἧδὲν ἐσι τηλικῶ-
τον ἔργον, ἧδὲ ἀνδραγαθία τοσαύτη,
πρὸς ἣν οὐκ ἔνεσι καὶ ταῖς ἄλλαις ἀ-
μιλληθῆναι πόλεσι. Τὰ μὲν γὰρ
μεθ' ὑμῶν καὶ αὐταῖ· τὰ δὲ κατ' ἴδι-
αν εἰργάσαντο. καὶ ἵνα μὴ μεμνημέ-
νοι ἔπειτα ἀντιπαραβάλλειν, ἢ προ-
τιμᾶν ἑτέρας ἑτέρας, ἐν αἷς ἀμφοισ-
θητῶσι νομιθεῖν· ἢ πρὸς τὸ λυσι-
τελεῖν, ὥσπερ οἱ ῥήτορες, ἐνδεέστερον
ἐπαγεῖν τὰς ἐλαττωμένας· τῶν ἑδέ-
λω φράσαι μόνον ὑπὲρ ὑμῶν, ὃ μηδὲ
ἀντίπαλον ἔχομεν ἐξευρεῖν παρὰ
τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν, ἐκ τῆς παλαι-
ᾶς Φήμης εἰς ἡμᾶς παραδεδομένον.
Ἀρχόντων μὲν Λακεδαιμονίων ἔβια
τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ δόξῃ δικαιοσύνης
παρέιλεσθε. καὶ τὸν Ἀριστοκράτην τὸν
δικαίον οἱ παρ' ὑμῖν ἐθρέψαντο νόμοι.
καὶ τοί γε ταῦτα ἔτως ὄντα λαμπρὰ
τεκμήρια, διὰ λαμπροτέρων οἰμα

voss.
ἀντιπα-
ραβάλλ-
λων
voss.
ἀμφο-
ισθητῶ-
σι

AUM multa præclare à majori-
bus vestris gesta sint, propter
quæ non illis solum cum vive-
rent, sed etiam vobis gloriari
modo liceat; ac cum innume-
ra partim communiter pro totius salute
Græciæ, partim pro ipsa civitate tropæa pri-
vatim ab illis erecta sint, quando aut adver-
sus Græcos cæteros, aut contra Barbaros in
certamen sola descendit; nullum tamen est
tantum tamque egregium facinus, quo cum
reliquæ civitates decus suam non possint
splendoremque contendere. Nam sunt non-
nulla, quorum in communionem vobiscum
illa veniunt, alia per sese ipsæ præstiterunt. Ac
ne commemorandis singulis comparare vos
invicem, aut alteram in iis rebus, de qui-
bus certamen est, anteferre videar alteri;
aut, ut mos est oratorum; parcius laudan-
dis inferioribus causæ meæ institutoque ser-
vire; unum illud de vobis a me prædicabi-
tur, cui par & æquale nihil a Græcis reli-
quis opponi queat, quod quidem vetus ad
memoriam nostram fama perduxerit. Et-
enim Lacedæmoniorum ad vos imperium
non vi, sed opinione justitiæ transtulistis.
Tum Aristides ille justus vestris est legibus
institutus. Quæ tam illustria tamque in-
signia virtutis argumenta splendidioribus,
opinor,

opini
opini
fortal
gular
quer
Medo
apud
Anacha
tillimas
hilomin
res duo
primus
vero, ac
rum di
sit in
facile rep
infini
manta su
libet. C
bum Perfi
lia Græcor
se cogitare
efferre, se
pulus, arca
diceret; A
Qui audito
& hoc unu
quod suade
atque injusti
plo reclamav
tis haud dubi
ci; quodque
sub illius pru
propemodum
Quamobrem
instituta flori
bodiernum us
quæ virtutis
quam est vos i
tur, intueri ma
estre iter, peri
credibili celerit
erent; sed in pri
ficeperit. Si
vos illum merit

opinor, factis ita comprobastis. Nam in opinione esse justitiæ, falso cuiquam potest fortasse contingere; neque hoc valde singulare est, inter malos multos unum aliquem bonum existere. Nonne vel apud Medos ipsos celebris est quidam Deioeces; apud Hyberboreos Abaris; apud Scythas Anacharsis? quos jure miramur inter efferrimas injustissimasque gentes justitiæ nihilominus cultores fuisse. Quod posteriores duo vere atque ex animo susceperunt, primus utilitatis causa simulavit. Populum vero, ac civitatem universam, cui factorum dictorumque justorum amor quidam sit insitus, cum a vobis discesserimus, haud facile reperiri judico. Ac mihi quidem ex infinitis, quæ a vobis ejus rei edita monumenta sunt, unius tantummodo recordari libet. Cum enim Themistocles post bellum Persicum de injiciendis clam in navalia Græcorum ignibus consilium dare apud se cogitaret, neque hoc in vulgus auderet efferre, sed uni alicui, quem designasset populus, arcanum illud commissurum se esse diceret; Aristidem ad id populus elegit. Qui audito consilio, tacuit quod audierat, & hoc unum publice renunciavit, nihil eo quod suadebat Themistocles utilius simul atque injustius esse. Quare civitas exemplo reclamavit, ac desistere jussit. Ingentis haud dubie animi specimen ac magnificenti; quodque viris ejusmodi convenit, qui sub illius prudentissimæ Dææ præsidio ac propemodum oculis aluntur.

Quamobrem si & apud vos ea quondam instituta floruerint; & ex eo tempore ad hodiernum usque diem avitæ in vobis reliquæ virtutis atque igniculi supersint; æquum est vos ipsos non eorum, quæ geruntur, intueri magnitudinem; aut si quis terrestre iter, perinde ac per aërem volans, incredibili celeritate & indefessis viribus confecerit; sed imprimis attendere utrum jure ista susceperit. Si id ita fecisse videatur, tum vos illum merito privatim ac publice præ-

Α τῶν ἔργων ἔτως ἐπισώσαθε. Τὸ μὲν γὰρ δόξαι δίκαιον, ἴσως ἀντὶ τοῦ ψευδῶς συμβαίη· καὶ τυχὸν ἔπαράδοξον ἐν πολλοῖς Φαύλοις ἓνα γενέσθαι σπευδῶν. ἢ γὰρ ἔχι καὶ παρὰ Μήδοις ὑμνεῖται τις " Δηϊόκης, " Ἀβάρης τε ἐν Ὑπερβορείοις, καὶ Ἀναχάρσις ἐν Σκύθαις· ὑπὲρ ὧν τῶν ἦν θαυμαστὸν, ὅτι παρὰ τοῖς ἀδικοῦσιν τοῖς γεγονότες ἔθνεσι, τὴν δίκην ὁμοῦ ἐτίμησαν. τῷ μὲν ἀληθῶς· ὁ δὲ τῆς χρείας χάριν πλατῖομαι. Δημόν δ' ὄλον καὶ πόλιν, ἐρατὰς ἔργων καὶ λόγων δικάων, ἔξω τῆς παρ' ὑμῶν ἐράδιον εἶπεν. Βέλομαι δὲ ὑμᾶς ἐνὸς τῶν παρ' ὑμῶν πολλῶν γε ὄντων ἔργων ὑπομῆσαι. Θεμιστοκλῆες γὰρ μετὰ τὰ Μηδικὰ γνώμην εἰσηγεῖσθαι διανοσμένους, λάθρα καταφλέξαι τὰ νεώεια τῶν Ἑλλήνων· εἶτα μὴ τολμῶντ' εἰς τὸ δῆμον λέγειν, ἐνὶ δὲ ὁμολογῆντι πεισεύσειν τὸ ἀπόρητον, ὅνπερ ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσας προσέληται, πρὸςβάλλετ' ἐμὲ ὁ δῆμος τὴν Ἀρεϊεῖδην· ὁ δὲ ἀκίσσας τὴν γνώμης, ἐκρυψε μὲν τὸ ῥηθὲν, ἐξήνεγκε δὲ εἰς τὸ δῆμον, ὡς ἔτε λυσίτελεσον, ἔτε ἀδικώτερον εἴη τι τῶ βελεύματι· καὶ ἡ πόλις ἀπεψηφίσασα παραχρῆμα, καὶ παρελήσατο πάνυ γε νῆ Δία μεγαλοψύχως· καὶ ὅν ἔχρησεν τρέπον ἀνδρασι ὑπὸ μάρτυρι τῆ Φρονιμωλάτῃ θεῶ τρεφομένους.

Ζ Οὐκ ἔν ἐ ταῦτα παρ' ὑμῶν μὲν ἦν πάλα· σώζεσθαι δὲ ἐξ ἐκείνων, καὶ εἰς ὑμᾶς ἔτι τῶν προγόνων ἀρετῆς ὡσπερ ἐμπύρευμα τι σμικρὸν· εἰκός ἐστι ὑμᾶς ἔτι εἰς τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων ἀφάρων· ἔ δὲ εἰ τις ὡσπερ δι' αἴετ' ἰπλάμεν, διὰ τῆς γῆς ἐβάδισεν ἀμυχανῶ τάχει, καὶ ἀτρέπτα ῥάμη· σκοπεῖν δὲ ὅτι ταῦτα μετὰ τῆ δίκης καλεῖργασαι· κατὰ ἀν μὲν Φαινῆσαι ἔν δίκῃ πράττων, ἰδίᾳ τε αὐ-

Voss. Δηϊόκης Voss. Τπερβοραϊος

τὸν ἴσως, καὶ δημοσίᾳ πάντες ἐπα-
νεῖτε τῆς δίκης δὲ ὀλιγωρήσας, ἀ-
τιμάζοιτο ἂν παρ' ὑμῶν εἰκότως.
Οὐδὲν γὰρ ἔτι εἰς ὡς τὸ δίκαιον ἀ-
δελφὸν ἀγαθὸν Φερνήσι. τὰς ἔν ἀ-
τιμάζοντας τὰς, δικαίως ἂν καὶ ὡς
εἰς τὴν παρ' ὑμῶν θεὸν ἀσεβῶντας,
ἐξελάωμιτε. Βέλομαι ἔν ὑμῶν τὰ
κατ' ἐμαυτὸν ἐκ ἀγνοῶσι μὲν, ἀ-
παγγέλαι δὲ ὅμως ὅπως εἰ τι λέ-
ληθεν· εἰκὸς δὲ ἔνια, καὶ ὅσα μάλι-
στα τοῖς πᾶσι γνωσθῆναι προσήκει· ὑ-
μῶν τε, καὶ δι' ὑμῶν τοῖς ἄλλοις Ἑλ-
λησι γένοιτο γνώριμα. Μηδεὶς ἔν ὑ-
πολάβῃ με ληρῆν, ἢ Φλυαρῆν, εἰ
περὶ τῶν πᾶσιν ὡσπερ ἐν Ὀφθαλ-
μοῖς γεγονότων ἔ πάλα μόνον, ἀλ-
λά καὶ μικρῶ πρότερον, ποιῶσθαι τῶν
ἐπιχειρήσαιμι λόγους. εἰδέναι γὰρ εἰ-
δὲν ἀγνοεῖν βέλομαι τῶν ἐμαυτῶ·
λανθάνειν ἢ ἄλλον ἄλλα εἰκὸς· ἀρξο-
μαι ἢ ἀπὸ τῶν προγόνων πρώτον τῶν
ἐμαυτῶ.

*Julius Constanti-
us, Constantii
Chlori filius, Con-
stantini frater na-
tu minor.*

Constantius impr.

Καὶ ὅτι μὲν τὰ πρὸς πατρὸς ἡμῶν
ἐντεῦθεν ὅθεν περ καὶ Κωνσταντῶν τὰ
πρὸς πατρὸς ἡμετέρου, Φανερόν. τὰ
γὰρ ἡμετέρου πατέρου γεγονότα ἀδελ-
φῶ παρόθεν. Οὕτω ἢ πλησίον ἡ-
μᾶς ὄντας συγγενεῖς ὁ Φιλανθρωπό-
τατος ἔτι βασιλεὺς ἀ εἰργάσατο.
ἔξ μὲν ἀνεψιὸς ἐμῶν τε καὶ ἐαυτῶ·
πατέρου δὲ ἐμῶν, ἐαυτῶ δὲ θεῶν·
καὶ προσέτι κοινὸν ἕτερον τὸν πρὸς
πατρὸς θεῶν· ἀδελφὸν τε ἐμῶν ἢ
πρεσβύτατον ἀκείτους κτείνας· ἐ-
μὲ ἢ καὶ ἕτερον ἀδελφὸν ἐμῶν ἐθε-
λήσας μὲν κτεῖναι, τέλει δὲ ἐπιβα-
λῶν Φυγῆν· ἀφ' ἧς ἐμὲ μὲν ἀφῆκεν,
ἐκείνον ἢ ὀλίγω πρότερον τ' σφαγῆς
ἐρρύσατο τὸς Καίσαρος ὄνομα· τί με
δεῖ νῦν ὡσπερ ἐκ τραγωδίας τὰ ἀρ-
ρήτα ἀναμετρεῖσθαι; μετεμέλησε ἢ
αὐτῶ, Φασί· καὶ ἐδήχθη δεινῶς ἀ-

A dicabitur; fin juris atque æqui rationem nul-
lam habuerit, jure a vobis in vituperatio-
nem adducetur. Nihil enim perinde, ac
quod est justum, germanum est & affine
prudentiæ. Quare qui illud contemnunt
ac negligunt, æquum est a vobis, tanquam
in Deam vestram impios & sacrilegos, ex-
trudi. Volo igitur meis de rebus apud
vos, etsi minime eas ignoratis, nihilominus
verba facere, ut si quæ fortasse vos lateant,
B (nam nonnulla par est ignota vobis esse, et-
iam illa, quæ sciri ab omnibus interfit) tam
vobis, quam Græcis per vos cæteris mani-
festa reddantur. Quapropter nemo me nu-
gari & inepte loquacem esse judicet, quod
ea, quæ non olim duntaxat, sed & nuperri-
me in omnium oculis gesta sunt, oratione
complectar. Neminem enim eorum, quæ
ad me pertinent, partem ullam præterire cu-
pio. Atqui latere alios alia verisimile est.
Ego vero a majoribus meis initium dicen-
C di faciam.

Igitur paternum mihi & Constantio ge-
nus eadem ab origine proficisci, notum o-
mnibus esse confido. Utriusque enim pa-
rentes germani fratres, atque eodem patre
sunt editi. Quænam vero humanissimus
iste Imperator in nos tanta propinquitate
ac necessitate conjunctos ediderit; utque sex
inprimis tam ipsius quam meos consobri-
nos, tum patrem meum, & illius patruum,
una cum altero communi patruo, & cum
fratre meo natu maximo indicta causa ne-
caverit; atque ut me cum altero fratre meo
interficere volens, tandem relegarit; qua
quidem me poena postea liberavit, fratrem
vero paulo ante quam jugularetur Cæsaris
nomen exemit; hæc tam acerba & infanda;
illam, inquam, omnem funestam ac luctu-
osam tragædiam commemorare quid atti-
net? Nam & illum scelerum tantorum pæ-
nituisse valdeque doluisse dicitur; atque ex
hac

hac c
tum i
credid
tur
lo fra
appella
cum int
ri sepulc
lebrati p
u dixi, t
debant: c
deceptun
feditiofor
& violent
ter comm
dam Capp
nos conce
tem meun
tem pene
conjecerant
annis, qui
mus; cum p
lis ac custod
neque quisq
ri familiaritat
honestis artib
que libero or
splendidas f
feris nostris q
Nam nulli ad
edere aut ad
ego tandem D
ceptus: frater
dus, infelicit
cum si quid in e
merat & asp
cacione ac
rem ejus im
mihi merito su
cacione per

hac culpa cum liberos se nullos habuisse, tum infeliciter bellum sibi Persicum cessisse credidit. Hæc tum enim vulgo jactabantur ab aulicis, coram beatæ memoriæ Gallo fratre. Hoc enim nomine nunc primum appellari cœpit. Quem contra jura omnia cum interfecisset, ne paterno quidem inferri sepulcro, & honesta praque memoria celebrari passus est. Ejusmodi tum igitur, utri dixi, nobis occinebant, & vero persuadebant: omnibus ex illis sceleribus, quædam deceptum ac circumventum egisse; in aliis seditiosorum ac turbulentorum militum vi & violentiæ cessisse. Hæc nobis frequenter commemorare solebant in agro quodam Cappadociæ conclusis, ubi nemini ad nos concessus erat aditus. Eo quippe fratrem meum revocatum ab exilio; me autem pene puerum a scholis abstractum conjecerant. Quid hic dicam de sex illis annis, quibus in alieno fundo educati sumus; cum perinde atque apud Persas castellis ac custodiis septi inclusique viveremus; neque quisquam ad nos hospes, aut veteri familiaritate notus introduceretur; tum honestis artibus ac studiis interclusi, adeoque libero omni congressu prohibiti, inter splendidas familias alebamur, & cum servis nostris quasi cum sociis exercebamur? Nam nulli ad nos æqualium nostrorum accedere aut adire omnino fas erat. Hinc ego tandem Deorum auxilio feliciter sum ereptus: frater vero meus, si quis unquam alius, infeliciter in aulam implicatus est. Et enim si quid in ejus indole ac moribus agreste inerat & asperum, id ex montana illa educatione ac rustica coaluerat. Quamobrem ejus immanitatis culpam omnem is mihi merito sustinere videtur, qui ea nos educatione per vim ac tyrannice damna-

Α παιδίαν τε ἐντεῦθεν νομίζῃ δυστυχῆν·
τά τε ἐς τὰς πολεμίας τὰς Πέρσας
ἐκ εὐτυχῶς πρᾶττεν ἐκ τῶν ὑπο-
λαμβάνῃ. ταῦτα ἐθρύλλεν οἱ περὶ
τὴν αὐλὴν τότε, καὶ τὸν μακαρίτην
ἀδελφὸν ἐμὸν Γάλλον· τῆρ νῦν πρῶ-
τὸν ἀκούοντα τὸ ὄνομα· κτείνας γὰρ
αὐτὸν παρὰ τὰς νόμους, ἔδδ' τῶν πα-
τρῶν μετὰ λαχεῖν εἶασε τάφῳ, ἔ-
δδ' ἔδδαγῆς ἠξίωσε μνήμης. ὅπερ ἐν
ἔφῳ, ἔλεγον τοσαῦτα, καὶ δὴ καὶ ἔ-
πειθον ὑμᾶς, ὅτι τὰ μὲν ἀπατηθεῖς
εἰργάσατο, τὰ δὲ βία καὶ ταραχαῖς
εἴξας ἀτάκῃ καὶ ταραχώδεις στρα-
τεύματι. Τοσαῦτα ἡμῖν ἐπῆδον ἐν
ἀγρῷ τινι τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ κα-
τακειλευσμένοις, ἔδδ' ἐὼντες προσ-
ελθεῖν τὸν μὲν ἀπὸ * Φυγῆς
ἀνακαλεσάμενοι· ἐμὲ δὲ κομιδῇ μει-
ράκιον ἔτι τῶν διδασκαλείων ἀπα-
γαγόντες. Πῶς ἂν ἐνλαῦθα φράσαι-
μι περὶ τῶν ἐξ ἐνιαυτῶν, ὡς ἐν ἀλλο-
τρίῳ κλήματι διαγαγόντες, ὡσπερ
ὄν παρὰ τοῖς Πέρσας, ἐν τοῖς Φερ-
εἰοῖς τηρέμενοι, μηθενὸς ἡμῖν προσι-
όντι ξένῃ, μηδὲ τῆ πάλαι γνωρίμων
ἐπιπρεπομένῃ τινι ὡς ἡμᾶς φοιτᾶν,
διεζῶμεν ἀποκειλευσμένοι παντὸς
μὲν μαθήματι σπυδαῖς, πάσης δὲ
ἐλευθέρας ἐντεύξεως ἐν ταῖς λαμ-
πραῖς οἰκείαις τρεφόμενοι, καὶ τοῖς
ἡμῶν αὐτῶν δόλοις ὡσπερ ἐταῖροις
συγγυμναζόμενοι; προσήψα γὰρ ἔ-
βει; ἔδδ' ἐπετρέπετ τῶν ἡλικιωτῶν.
Ἐντεῦθεν ἐγὼ μὲν μόγις ἀφείθην διὰ
τὰς θεὰς εὐτυχῶς· ὁ δὲ ἀδελφὸς ὁ
ἐμὸς εἰς τὴν αὐλὴν καθείχετο δυσ-
τυχῶς, εἰπέρις ἄλλῃ τῆ πρώποτε. καὶ
γὰρ εἴ τι περὶ τῆ τρόπον ἀγρίον, καὶ
τραχὺ τῆ ἐκείνης καλεσθῆναι, τῆτο ἐκ τῆ
ὀρεῖς τροφῆς συνηξήθη. δικαίως ἐν
οἶμαι καὶ ταύτην ἔχειν τὴν αἰτίαν ὅ
ταύτης ἡμῖν πρὸς βίαν μετὰ τῆς
τροφῆς.

Macellifurth
Ann. 15, 2, 7.

ἐν οἱ Περικλ. 44

Gallus
Ann. 351.

τροφῆς ἧς ἐμὲ μὲν οἱ θεοὶ διὰ τὴν φι-
 λοσοφίας καθαρὴν ἀπέφηναν, καὶ εἴ-
 ξαντι τῶδε εὐδεις ἐνέδωκεν. εὐθύς γὰρ
 ἀπὸ τῶν ἀγρῶν ἐς τὰ βασιλεία παρ-
 ελθόντι, ἐπειδὴν πρῶτον αὐτῷ περι-
 ἔβηκεν ἀλκρυγὲς ἱμάτιον, αὐτίκα φθο-
 νεῖν ἀρξάμενος, ἔ πρότερον ἐπαύ-
 σατο, πρὶν καθελεῖν αὐτόν. εὐδὲ τῷ
 περιελεῖν τὸ πορφυρεῖν ἱμάτιον ἀρ-
 νεοθεῖς. Καί τοι τῆ ζῆν γέν ἀξιῶ, **Β**
 εἰ μὴ βασιλεύειν ἐφαίμετο ἐπιτήδει-
 ος. ἀλλ' ἐχερῆν αὐτόν, καὶ τῆς εὐ-
 ρεσθαι. Συγχωρῶ λόγον γε πάντως
 ὑποσχόντα πρότερον, ὡς περ τῆς κα-
 κέργας. Οὐ γὰρ δὴ τῆς μὲν λησῆς
 ὁ νόμος ἀπαγορεύει τῷ δήσαντι κλεί-
 νειν τῆς ἀφαιρεθείσας δὲ τιμῆς, ἃς
 εἶχον, καὶ γενομένους ἐξ ἀρχόντων ἰδι-
 ώτας, ἀκρίτως φησὶ δεῖν ἀναρξείσθαι.
 Τί γὰρ εἰ τῶν ἀμαρτημάτων εἶχεν ἀ-
 ποφῆναι τῆς αἰτίας, ἐδέδουτο γὰρ αὐ-
 τῷ τινῶν ἐπιστολῶν, Ἡράκλειος, ὅσας ἔ-
 χουσαι καὶ αὐτῷ κατηγορίας. ἐφ' αἷς
 ἐκέν ἀγανακτῆσαι, ἀναρξέστερον **Γ**
 μὲν, ἢ κίσα βασιλικῶς ἐφῆκε τῷ θυ-
 μῷ. τῆ μὲν τοι μηδὲ ζῆν ἀξιῶ εὐδὲν
 ἐπεπράχθαι. Πῶς γὰρ εἶχ' ἔτος ἐς
 ἀνθρώποις ἀπασιν κοινὸς Ἑλλησίων ἀ-
 μα καὶ βαρβάρων ὁ νόμος, ἀμύνε-
 σθαι τῆς ἀδικίας ὑπάρχοντας; ἀλλ'
 ἴσως μὲν ἡμῶν πικρότερον. ἔ μὴν
 ἐξω πάντῃ τῆ εἰκότος. τὸν γὰρ ἔ-
 χθρον ὑπ' ὀργῆς εἰκός τι καὶ ποιεῖν,
 εἶρηται καὶ πρόσθεν. Ἄλλ' εἰς χά-
 ριν ἑνὸς ἀνδρογυνῆς τῆς καλακομισθῆ,
 καὶ προσέτι τῆ τῶν μαγείρων ἐπι-
 τρόπος, τὸν ἀνεψιὸν, τὴ Κούσαρα, τὸν
 τῆς ἀδελφῆς ἀνδρα γενόμενον, τὴ τῆ
 ἀδελφίδος πατέρα, ἔ καὶ αὐτὸς πρό-
 τερον ἦν ἀγαγόμενος τὴν ἀδελφὴν,
 πρὸς ὃν αὐτῷ τσαῦτα θεῶν ὁμογνί-
 των ὑπῆρχε δίκαια, κτεῖναι παρέδωκε
 τοῖς ἐχθροῖς. ἐμὲ δ' ἀφῆκε μόγις, ἐ-
 πὶ τὰ μηνῶν ὅλων ἐλύσας τῆδε κἀκεῖ-

A tos esse voluit. A quo me institutionis ge-
 nere Dii immortales Philosophiæ ope vin-
 dicarunt, illi vero; ut hoc assequi posset, ne-
 mo permisit. Huic enim posteaquam ab
 agris in palatium compulsus purpuram in-
 duit, statim invidere coepit; nec ante desti-
 tit, quam illum dejecisset; neque purpu-
 ram ei detrahere satis habuit. Quamquam
 vita certe dignus erat; si minus ad imperi-
 um idoneus habebatur. At enim etiam vi-
 ta ipsa privari illum oportuit. Esto. Sal-
 tem hoc ei licere debuit, quod maleficis
 conceditur, ut causam diceret. Neque e-
 nim eum, qui latrones in vincula conjece-
 rit, hos ipsos occidere lex prohibet; hono-
 ribus omnibus exutos, & ab imperio in ordi-
 nem redactos, indicta causa mactari præ-
 cipit. Quid si enim eorum, quæ admise-
 rat, auctores ille nominare poterat? Nam
 nonnullorum oblata ipsi erant literæ, proh,
 quantis in eum criminationibus refertæ!
 Quibus exulceratus impotentius quidem
 sese gesit, & vehementius, quam decebat
 Principem, iræ est obsecutus; nihil tamen
 egit ejusmodi, vita ut propterea privandus
 esset. Etenim nonne mortalium generi om-
 ni, Græcis perinde ac Barbaris, lex est il-
 la communis, ut qui injuriam acceperint,
 eam ulciscantur? At enim atrocius vindica-
 vit. Fecerit sane. Nihil tamen, præter-
 quam quod consentaneum erat, admisit.
 Inimicum enim, ait ille, facere aliquid ex
 ira consentaneum est. Verum Constanti-
 us in unius spadonis & cubicularii grati-
 am, atque etiam coquorum magistri, pa-
 truelem suum, Cæsarem, sororis suæ vi-
 rum, ac neptis ex eadem sorore sua patrem,
 cujus ipse sororem antea duxerat, quo cum
 ipsi tam sancta necessitudinis jura ac germa-
 nitatis intercesserant, inimicissimis homini-
 bus ad necem tradidit. Me autem ægre
 dimisit, postquam mensibus septem huc il-
 lucque raptasset, atque in custodiam egis-
 set.

Eusebius A. 14. 17. 2.

Constantina

A. 14. 17. 2.

fet. Quod nisi Deorum aliquis servare me cupiens, pulchræ ipsius ac præclaræ conjugis Eusebiæ mihi tum adjunxisset animum, ne ipse quidem illius manus effugissem. Quanquam Deos immortales testor, ne per somnium quidem visum mihi, cum illa faceret, esse fratrem. Nam neque cum eo versabar, neque frequentabam, aut ad ipsum accedebam; sed raro, idque parvis de rebus, ad eum scribebam. Postquam igitur ægre illinc evadens maternam me in domum libenter recepi. Paternorum enim bonorum nihil mihi admodum suppetebat; neque quicquam ex tantis opibus, quantas patrem meum habuisse potest, possidebam; non glebam ullam, non mancipium, non domum. Quippe egregius ille Constantius paternam omnem meam hæreditatem, me excluso, ad se transtulit, ex eaque mihi ne hilum quidem concessit; fratrem vero meum bonis omnibus maternis spolians, pauca in illum de paternis contulit.

Sed quæ in me commisit, antequam honorificentissimum mihi nomen illud impertiret, reipsa vero in acerbissimam ac molestissimam servitutem conjiceret, vos pleaque saltem (neque enim omnia commemorari possunt) auditote. Cum igitur maternam in domum ægre ac præter spem ex iis periculis ereptus abiissem, sycophanta quidam circa Sismium extitit, qui novas res illic agitari calumniatus est. Credo vos Africanum illum, & Marinum audiisse, itemque Felicem, & quæ istis acciderint. Ut autem rei hujus ad illum pervenit indicium; ac Dynamius repente delator alius e Galliis, qualis *baudalius e Nilo seu Egyptius* nunciavit, propediem bellum *ibi quoque* exarsurum; tum is vehementi terrore percussus ad me misit: ac paululum in Græciam secedere iustum, inde

σε, καὶ ποιησάμεν Ἐμφρέειον. ὡς εἰ μὴ θεῶν τις ἐβελήσας με σωθῆναι, τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν τηρικαῦτά μοι παρέσχεν εὐμενῆ τὴν τέτρα γάμελιν Ἐυσεβίαν, ἧδὲ ἂν ἐγὼ τὰς χεῖρας αὐτῆς τότε διέφυγον. Καὶ τοιματὸς θεὸς ἧδὲ ὄναρ μοι Φανείς ἀδελφὸς ἐπεπράχθη. καὶ γὰρ ἧδὲ συνῆν αὐτῷ, ἧδὲ ἐφόιλον, ἧδὲ ἐδάδιζον παρ' αὐτόν. ὀλιγάκις δὲ ἔγραψον, καὶ ὑπὲρ ὀλίγων. Ὡς ἔν ἀποφυγῶν ἐκείθεν ἄσμεν ἐπορευόμεν ἐπὶ τὴν τῆς μητρὸς ἐσίαν· πατρῶον γὰρ ἧδὲν ὑπῆρχέ μοι, ἧδὲ ἐνεκλήμην ἐκ τοσούτων [θεῶν] εἰκὸς ἦν πατέρα κενήσθαι τ' ἐμόν· ἐκ ἐλαχίστην βῶλον οἶον ἀνδράποδον· ἐκ οἰκίαν. ὁ γὰρ τοι καλὸς Κωνσάντιος ἐκληρονόμησεν ἀντ' ἐμῆ τὴν πατρῶϊαν ἐσίαν ἅπασαν ἐμοί τε, ὅπερ ἔφη, ἔτει γερὺ μελέδωκεν αὐτῆς. ἀλλὰ καὶ τῶ ἀδελφῷ τῷ μῶ τῶν πατρῶϊων ἔδωκεν ὀλίγα, πάντων αὐτὸν ἀφελόμενος τῶν μητρῶϊων.

Ὅσα μὲν ἔν ἐπραξε πρὸς με, πρὶν ὀνόμασθαι με ἀδελφῷ μοι τῶ σεμνοτάτῳ, ἔργῳ δὲ εἰς πικροτάτην καὶ χαλεπωτάτην ἐμβαλὼν δελεῖαν· εἰ καὶ μὴ πάντα, τὰ πλείστα γὰρ ὁμῶς ἀπέσασθε. Πορευομένους δὲ λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἐσίαν, ἀγαπητῶς τε καὶ μόγις ἀποσωζομένους; συκοφάντης τις ἀνεφάνη περὶ τὸ Σίριον· ὃς τοῖς ἐκεῖ πρᾶγμασιν ἔρραψεν ὡς νεώτερα διανοόμενος. Ἰσε δὴ πρῶθεν ἀνοῆ τ' Ἀφρικανὸν, καὶ τ' Μαρίνον. ἐκὼν ὑμᾶς ἧδὲ ὁ Φηλιξ ἔλαθεν· ἧδὲ ὅσα ἐπράχθη περὶ τῶ ἀνθρώπου. ἀλλ' ὡς τῶ αὐτῷ κατεμνήθη τὸ πρᾶγμα, καὶ Δυναμίος ἐξαιφνης ἀλλοῦ συκοφάντης ἐκ Κελλῶν ἠγγειλεν ὅσον ἔπω τ' Νείλῳ, καὶ ἐν αὐτῷ πόλεμον ἀναφανείσθαι· δείσας παντάπασιν, καὶ φοβηθεῖς, αὐτίκα ἐπ' ἐμὲ πέμπει· καὶ μικρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα κελεύσας ὑποχωρῆσαι, πάλιν ἐκείθεν ἐκάλει

Mm

παρ

Ann. 152, 2. a. 354.

quidam

4. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Mendo; fa ista sunt. Ann. 153, 9. 53. 1683

παρ' εαυτὸν, ἔπρότερον τεθεαμένῳ, πλὴν ἀπαξ μὲν ἐν Καππαδοκίᾳ, ἀπαξ δὲ ἐν Ἰταλίᾳ, ἀγωνισαμένης Εὐσεβίας, ὡς ἂν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ἐμαυτῆς φαρρήσαιμι. Καί τοι τὴν ἀδελφὴν πόλιν ἐξ ὠκνησα μῆνας· καὶ μὲν τοι καὶ ὑπέσχετό με θεάσασθαι πάλιν. ἀλλ' ὁ θεοῖς ἐχθρὸς ἀνδρόγυνῶν ὁ πισὸς ἀδελφὸς καλακομιστῆς ἐλάθε μὲ καὶ ἄκων εὐεργέτης γενόμενῳ. ἔγάρ ἐϊασεν ἐντυχεῖν με πολλὰς ἀδελφῶν· τυχὸν μὲν ἔδδ' ἐθέλουσι πλὴν ἀλλὰ τὸ κεφάλαιον ἐκείνῳ ἦν. ὠκνῆ γὰρ ὡς ἂν μὴ τινῶν συνηθείας ἐγγενομένης ἡμῶν πρὸς ἀλλήλους, ἔπειτα ἀγαπηθείην· καὶ πισὸς ἀναφανείς ἐπιβραπέην τι. Παρογενόμενον δὲ με τότε πρῶτον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, ἀδύτικα διὰ τῶν περὶ τὴν φεραπείαν ἐνέχων ἢ μακροῦτε Εὐσεβία καὶ λίαν ἐφιλοφρονεῖσθαι. μικρὸν δ' ὕστερον ἐπελθόντ' ἔτ' ἐκαί γάρ τοι, καὶ τὰ περὶ Σιλβανὸν ἐπέπρακτο· τὸ λοιπὸν εἰσοδός τε εἰς τὴν ἀδελφὴν δίδουσι, καὶ τὸ λεγόμενον, ἢ Θεσσαλικὴ περιβάλλεται πειθανάγκη. Ἀρνεμένε γὰρ με τὴν σωσίαν σερεῶς ἐν τοῖς βασιλείοις· οἱ μὲν ὡσπερ ἐν κρείῳ συνελθόντες ἀποκείρασι τὸν πώγωνα, χλανίδα δ' ἀμφιενύσσει, καὶ σχημαλίζουσιν, ὡς τότε ὑπελάμβανον πάνυ γελοῖον στρατιώτην. ἔδδ' γὰρ μοι τὸ καλλωπισμὸς τῶν καθαρμάτων ἠεροζεν· ἐβάδιζον δὲ ἔχ' ὡσπερ ἐκείνοι περιεβλέποντες, καὶ σοξύντες· ἀλλ' εἰς γῆν βλέπων· ὡσπερ εἰθίσμην ὑπὸ τῆς φρέφανός με παιδαγωγῶ. τότε μὲν αὐτοῖς παρέσχον γέλωτα· μικρὸν δὲ ὕστερον ὑποψίαν· εἶτα ἀνέλαμψεν ὁ τοσῶτ' ὀφθόν. Ἀλλ' ἐνλαῦθα χρῆ μὴ παραλείπειν ἐκείνα, πῶς ἐγὼ συνεχώρησα· πῶς δὲ εἰλόμην ὁμορόφισθαι ἐκείνοις γενέσθαι, ἔς ἡπισάμην παντὶ μὲν με λυμηνάμενος τῶ γένει· ὑπώπτευον δὲ ἔκ' εἰς μα-

Eusebius

Voss. ἐκείνο

Ann. 15, 52-31. Inilio anni 353

A rursus ad sese revocavit: cum me haecenus ad conspectum non admisisset, praeterquam in Cappadocia semel, ac semel in Italia, agente id non sine magna contentione Eusebia, ut salutis meae certam fiduciam haberem. Quanquam ego sex totos menses eadem in civitate mansi; atque is ipse visurum me denuo se esse promiserat. Verum detestandus ille spado, ac fidus ipsius cubicularius, magno me beneficio imprudens & invitus affecit. Nam ne illum saepius adirem obstetit. Ac fieri potest, ut & ipse quoque conveniri se a me minus vellet; sed fuit iste nihilominus maiorum omnium caput. Verebatur enim ne si aliqua inter nos consuetudo & familiaritas intercederet, paulatim ad ejus amicitiam pervenirem, isque mea fide perspecta functionem mihi aliquam committeret. Tum autem, cum primum e Graecia sum reversus, pia memoria Eusebia me statim per eunuchos suos officiosissime suscepit. Deinde paulo post, adveniente illo, cum adversus Silvanum bellum finisset, ingressus mihi in aulam permittitur, & Thessalica cum necessitate persuasio, quam vocant, inducitur. Nam cum ego aulicam illam consuetudinem constanter repudiarem; isti quasi in tonsoris officina coeuntes barbam mihi tondent, & injecto amiculo in militem me valde, ut tum putabant, ridiculum subornant. Nullus enim sceleratorum istorum cultus mihi congruebat. Ibam ergo non ut illi circumspicientes, & cum fastu procedentes, sed dejectis in terram oculis, ut a paedagogo, qui me educaverat, consuefactus eram. Itaque risum tunc illis attuli; paulo post vero suspicionem; ac demum vehementis illa prorupit invidia. Verum minime hoc loco praetermittendum est, quemadmodum communi cum illis tecto ac contubernio uti non abnuerim, quos & generis mei pestes fuisse scirem, & ab iisdem mihi quoque paratum iri periculum propediem

diem
tunc,
vim pr
sim;
bus Mi
servare
testes e
derunt:
mortem
tulle.
dereliqu
diderit,
cem mihi
custodes
allumens.
Qua in
accidit.
& in subu
frequenter
suo nomin
quae vellen
hanc ad ea
mis libellu
baredes tibi
illa Deus a
quamprimu
sem, statim
conjugem
sem. Qua
ficarent, ecc
nicem mitte
quidem turp
nati sunt.
fres ipsos De
teras iccirco
nocte mihi
quam a vob
go vero nun
stuo, ac de
qui norunt o
fido. Atqui
quod presen

diem suspicarer. Quantam igitur tunc, cum in aulam evocarer, lacrymarum vim profuderim, quantumque lamentatus sim; cum sublatis in arcem vestram manibus Minervam precarer, ut me famulum fervaret suum, nec illorum furori dederet; testes e vobis esse multi possunt, qui id viderunt: atque ipsa præ cæteris Dea novit, mortem me præ itinere illo Athenis a se petiisse. Quod vero servum illa suum neque dereliquerit, nec in manus inimicorum dediderit, reipla monstravit. Nam ubique ducem mihi sese præbuit, ac præsens affuit, custodes undique a Sole Lunaque angelos assumens.

Qua in re ad memoriam insigne illud accidit. Cum ego Mediolanum venissem, & in suburbio quodam habitarem, eoque frequenter ad me Eusebia mitteret, qui me suo nomine salutarent, hortarenturque, ut quæ vellem ad se cum fiducia scriberem; hanc ad eam epistolam, sive supplicem potius libellum, cum adjuratione scripsi: *Sic heredes tibi contingant liberi; sic tibi hæc illa Deus annuat; obsecro te, domum meam quamprimum remitte.* Cum hæc scripsissem, statim vereri cœpi, ut ad Imperatoris conjugem in palatium tuto literas dare possem. Quare Deos rogavi, ut noctu significarent, ecquid libellum istum ad Imperatricem mittere oporteret? Illi mortem, & quidem turpissimam, si mitterem comminati sunt. Quæ quidem vere a me dici, testes ipsos Deos appello. Quamobrem literas iccirco mittere velle desii. At ex illa nocte mihi quædam injecta cogitatio est, quam a vobis audiri fortasse convenit. Ego vero nunc, inquam, repugnare Diis instituo, ac de me prudentius, quam illi ipsi qui norunt omnia, statuere me posse confido. Atqui humana prudentia id unum quod præsens est contuens, bene secum

Α κρὰν ἐπιβλεύοντασ καὶ ἐμοί. Πηγάσ μὲν ἐν ὀπίσασ ἀΦῆκα δακρύων, καὶ θρήνησ οἴησ, ἀνατείνων εἰσ τὴν ἀκρόπολιν τὴν παρ ὑμῶν τὰσ χεῖρασ, ὅτε ἐκάλῃμην, καὶ τὴν Ἀθηναῖν ἰκέτευσον σώζειν τὴν δικέτην, καὶ μὴ ἐκδιδόναι. πολλοὶ τῶν παρ ὑμῶν ἐωρακότεσ εἰσὶ μοι μάρτυρεσ. αὐτὴ δὲ ἡ θεὸσ πρὸ τῶν ἄλλων, ὅτι καὶ θάνατον ἠτήσάμην παρ αὐτῆσ Ἀθήνησι πρὸ τῆσ τότε ὁδοσ. ὡσ μὲν ἐν τῷ πρῶτῳ κεν ἡ θεὸσ τὴν οἰκέτην, ἐδὲ ἐξέδωκεν, ἔργοισ ἐπέδειξεν. ἠγήσατο γάρ, ἀπανταχῶ μοι, καὶ παρέστηκεν ἀπανταχόθεν τῆσ Φύλακασ ἐξ Ἡλῖσ καὶ Σελήνησ ἀγγέλεσ λαβῶσα.

Συνέβη δὲ τι καὶ τοιοῦτον. ἔλθων ἐσ τὸ Μεδιόλανον ὄμην ἐν τινὶ προαείω. ἐνλαῦθα ἐπέμπευ Εὐσεβία πολλάνησ πρὸσ με φιλοφρονεμένη, καὶ γράφειν κελεύεσσα, καὶ θάρρειν ὑπὲρ ὅτῳ ἂν δέωμαι. γράψασ ἐγὼ πρὸσ αὐτὴν ἐπισολήν, μᾶλλον δὲ ἰκετηρίαν ὅρησ ἐχασταν τοιοῦτεσ. Οὕτω πασιχρήσατο κληρονόμοισ. ἔτω τὰ καὶ τὰ σοι ὁ θεὸσ δοίη. πέμπε με οἴκαδε τὴν ταχίστην. Ἐκεῖνο ὑπειδόμεν ὡσ ἐκ ἀσφαλὲσ εἰσ τὰ βασιλεία πρὸσ ἀυτοκράτορα. γυναικα γράμμαλα εἰσπέμπευ. ἰκέτευσα δὲ τῆσ θεὸσ νύκτωρ δηλώσαί μοι εἰ, χρὴ πέμπευ παρὰ τὴν βασιλίδα τὸ γραμματίον. οἱ δὲ ἐπηπέλιθασ εἰ πέμψαμι θάνατον ἀσχισον. ὡσ δὲ ἀληθῆ ταῦτα γράφω, καλῶ τῆσ θεὸσ ἀπαντασ μάρτυρασ. Τὰ μὲν δὲ γράμμαλα διὰ τῆσ ἐπέσχον εἰσπέμψα. Ἐξ ἐκείνησ δὲ μοι τῆσ νυκτὸσ λογισμὸσ εἰσῆλθεν, ὅ καὶ ὑμᾶσ ἴσασ ἀξιον ἀκῶσα. νῦν, ἔφην, ἐγὼ τοῖσ θεοῖσ ἀντιλάτρεσθαι διανοῶμαι, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτῶσ βεβλεῦεσθαι κρεῖττον νενόμια τῶν πάντα εἰδότην. Καὶ τοι φρόνησισ ἀνθρωπίνη πρὸσ τὸ

πρὸν ἀφορῶσα μόνον ἀγαπήλως ἀν-
 τύχοι, καὶ μόγις τῶ πρὸς ὀλίγοις ἀ-
 ναμαρτήτε. Διόπερ εἴεις ἔθ' ὑπὲρ
 τῶν εἰς τριακοσιοστὸν ἔτ' βελέυε-
 ται, ἔτε ὑπὲρ τῶν ἤδη γεγονότων. τὸ
 μὲν γὰρ περιττόν· τὸ δὲ ἀδύνατον.
 ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν χερσὶ, καὶ ὧν ἀρ-
 χαὶ τινὲς εἰσὶν ἤδη καὶ σπέρματα.
 Φρόνησις δὲ ἢ παρὰ τοῖς θεοῖς ἐπὶ τὸ
 μήκισον, μᾶλλον δὲ ἐπὶ πᾶν βλέψα-
 σα, μηνύει τε ὀρθῶς καὶ πρᾶτ' τὸ
 λαϊόν. αἴτιοι γὰρ εἰσὶν αὐτοὶ καθάπερ
 τῶν ὄντων, ἔτω δὴ καὶ τῶν ἐσομένων.
 εἴεν εἰκὸς αὐτῶν ὑπὲρ τῶν παρόντων
 ἐπίσταται. Τέως μὲν ἐν ἐδόκῃ μοι
 κατὰ τῶν σωελαίερα τῆς ἐμπροσθεν ἢ
 δευτέρου γνώμη. σκοπῶν δὲ εἰς τὸ δι-
 καμον εὐθέως ἔφην· εἶτα σὺ μὲν ἀγα-
 νακίεις; εἴ τι τῶν σῶν κλημάτων ἀπο-
 σεροῖ σε τῆς ἐαυτῶν χηρέως, ἢ καὶ
 ἀποδιδοῦσιν καλέμενον· καὶ ἵππος
 τύχοι· καὶ πρόβαλον· καὶ βοῖδιον· ἀν-
 θρωπὸν δὲ εἶναι βεβλόμενον, ἔδὲ τῶν
 ἀγελαίων, ἔδὲ τῶν συρφετῶν, ἀλλὰ
 τῶν ἐπιεικῶν καὶ μετρίων ἀποσεροῖς
 ἐαυτῶν θεός· καὶ εἴ ἐπιτρέπεις ἔφ'
 ὅ, τι ἂν ἐθέλωσι χηρέσασθαι σοι; ὄρα
 μὴ πρὸς τῷ λίαν ἀφρόνως, καὶ τῶν
 δικαίων τῶν πρὸς τῶν θεῶν ὀλιγώ-
 ρως πρᾶτ' ἢ. ἢ δὲ ἀνδρεία, πῶς καὶ
 τις, γελοῖον· ἔτοιμ' ἐν εἰ καὶ θω-
 πεῦσαι καὶ κολαιεῦσαι δέξ' τῶ θά-
 νατον· ἐξὸν ἀπαντα καταβαλεῖν, καὶ
 τοῖς θεοῖς ἐπιτρέψαι πρᾶτ' ἢ ὡς ἐξ-
 λουσαι, διελόμενον πρὸς αὐτῶν τὴν ἐ-
 πιμέλειαν τὴν ἐαυτῶν· καθάπερ καὶ ὁ
 Σωκράτης ἤξισ· καὶ τὰ μὲν ἐπὶ σοι,
 πρᾶτ' ἢ ὡς ἀν' ἐνδέχηται· τὸ δὲ ὅλον
 ἐπ' ἐκείνοις ποιεῖσθαι· κελῆσθαι δὲ
 μηδὲν, μὴ δὲ ἀρπάζειν· τὰ διδόμενα
 δὲ παρ' αὐτῶν, ἀσφαλῶς δέχεσθαι;
 ταύτην ἐγὼ νομίσας εἴναι ἀσφαλῆ
 μόνον, ἀλλὰ πρέπασαν ἀνδρὶ μετρίῳ

A agi putet, si, quod vix assequi potest, in
 paucis recte, ac sine errore versetur. Quo-
 circa nemo de iis, quæ aut trecentesimo
 post anno futura sunt, aut quæ jam præ-
 terita sunt, deliberat: horum enim al-
 terum supervacaneum, alterum ne pos-
 sibile est quidem; sed de iis solum, quæ
 in manibus sita sunt, & quorum primordia
 jam ac velut semina quædam existunt. At
 Deorum prudentia etiam longinquissima,
 vel potius universa, prospectans, recte admo-
 B net quod melius, est, idque perficit. Sunt
 enim illi non minus futurorum auctores ac
 causa, quam presentium. Par est igitur
 eosdem hæc ipsa presentia cognoscere. Et
 hæctenus quidem ob eam causam sapienti-
 us mihi priore consilio posterius videbatur.
 Deinde cum justitiæ quoque rationem ha-
 buissem, sic apud me ratiocinari cœpi: Ita-
 ne vero? si quid, quod in tuo mancipio sit,
 C sui tibi usum eripiat, aut a te vocatum au-
 fugiat, indigneris ac succenseas; velut si e-
 quus ille sit, aut ovis, aut bucua: tu, qui
 te hominem esse velis, nec ipsum qui-
 dem e plebeiorum ac gregariorum
 numero, sed frugi atque probum,
 Deos temetipso fraudare non dubites; nec
 illis ut te, quam in rem velint, utantur inte-
 grum facias? Vide ne non solum insipien-
 ter egisse; sed ea quoque, quæ cum Diis
 intercedunt, jura neglexisse videare? Jam
 fortitudini quis, aut ubi demum, locus est?
 Ridicula res omnino. Tu igitur ad assen-
 tandum adulandumque tete compones,
 quo mortem effugias; cum abjicere uni-
 versa liceat, ac Diis curam eorum modera-
 tionemque permittere; adeo ut omnem de
 te sollicitudinem cum illis ex æquo partiare;
 quod olim cupiebat Socrates: cum liceat
 insuper nihil neque possidere, neque rape-
 re; quæ autem ab illis offeruntur, tuto per-
 cipere? Hoc ego consilium non magis se-
 curum, quam moderato viro dignum ar-
 bitratus,

bitratus, quod & eodem Deorum voluntas inclinabat; (nam futuri periculi devitandi gratia in praesens ac turpissimum me discrimen injicere, nimis praecipuus ac temerarium visum est) cessi tandem & obtemperavi. Quamobrem subinde mihi Caesaris & nomen & vestis imponitur. Tum ex eo consecuta servitus, & quotidianus ille mortis quantus, o Dii, quamque vehemens terror! Januarum claustra; janitores; domesticorum manus exploratae, ne quid ad me literarum ab amicis ferrent; peregrina familia. Vix ego servulos quatuor, quorum duo erant parvuli, caeteri grandiores, ad interiora obsequia mecum in aulam adduxi: quorum unus duntaxat suscepta erga Deos a me pietatis conscius, & clam, quoad licebat, adjutor extitit. Erat is librorum meorum custos, idemque solus e multis meis sodalibus & amicis fidelis. Alter medicus fuit; qui quod pro amico meo minus erat cognitum, mecum profectus est. Ego vero ad eo ista metuebam, adeoque suspecta mihi erant omnia, ut amicorum plerosque, qui adire me vellent, sponte prohiberem: quorum etsi conspectu frui cuperem, nolebam tamen illis ac mihi ipsi quoque calamitatem consciscere. Sed haec aliena sunt; haec cum rebus ipsis implicata. Cum trecentis & sexaginta militibus proficisci me in Gallias, quae tum erant perturbatae, media hieme jussit; non ut provinciae illius exercitibus imperarem magis, quam ut illorum ducibus subessem. Scriptum enim ad illos fuerat, ac plane aperteque mandatum, ut non a me minus quam ab hoste ipso caverent, ne quid novarum rerum aggrederer. His ad eum, quem dixi, modum perfectis circa solstitium hibernum profi-

γνώμην· ἐπεὶ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἐσημαίνε ταύτη· τὸ γὰρ ἐπιβλάσ ἐυλαξέμενον τὰς μελλίσσας εἰς αἰσχρὸν, καὶ πρῆπτον ἐμβαλεῖν ἑαυτὸν κίνδυνον, δεινῶς ἐφαίνετό μοι θορυβῶδες. εἶξα, καὶ ὑπήκισσα. Καὶ τὸ μὲν ὄνομά μοι ταχέως, καὶ τὸ χλανίδιον περιεβλήθη Ἐ Καίσαρ· ἡ δὲ ἐπὶ τέττω δαλεία, καὶ τὸ καθ' ἐνάστην ἡμέραν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἐπικεράμενον δέος, Ἡράκλεις, ὄσον, καὶ οἶον. κλειθεῖα θυρῶν· θυρωροί· τῶν οἰκειῶν αἰ χεῖρες ἐρευνώμεναι μὴ τις μοι παρὰ τῶν φίλων γραμματίδιον κομίζῃ· θεραπεῖα ξένη· μόλις ἠδωκῆθην οἰκέτας ἐμαυτῷ τέτταρας, παιδάκια μὲν δύο κομιδῇ μικρά, δύο δὲ μείζονας εἰς τὴν αὐτὴν οἰκειότερόν με θεραπεύσοντας εἰσαγαγεῖν· ὧν εἷς μοι μόνον καὶ τὰ πρὸς θεῶς σιωπιδῶς, καὶ ὡς ἐνεδέχετο λάθρα συμπράττων· πεπίστευτο δὲ τῶν βιβλίων με τὴν φυλακὴν· ὧν μόνον τῶν ἐμοὶ πολλῶν ἐταίρων καὶ φίλων πιστῶν, εἷς ἰατρός· ὃς καὶ ὅτι φίλος ὧν ἐλελήθη, σιωπηδήμησεν. Οὕτω δὲ ἐδεδίειν ἐγὼ ταῦτα, καὶ ψοφοδεῶς εἶχον πρὸς αὐτὰ, ὥστε καὶ βελομένους εἰσιέναι τῶν φίλων πολλὰς παρ' ἐμέ, καὶ μάλα ἐκῶλων. ἰδεῖν μὲν αὐτῶς ἐπιθυμῶν· ὀκνῶν δὲ ἐκείνοις τε, καὶ ἐμαυτῷ γενέσθαι συμφορῶν αἴτιον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔξωθέν ἐσι· τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασι τετακισίως ἐξήκοντά μοι δὲ στρατιώτας εἰς τὸ τῶν Κελτῶν ἔθνος ἀναβληραμμένον ἐσελε, μεσσηνίῳ ἤδη τῷ χειμῶνι· ἐν ἀρχοντα μάλλον τῶν ἐκείσε στρατοπέδων, ἢ τοῖς ἐκείσε στρατηγοῖς ὑπακῆσοντα. Γέγραπτο γὰρ αὐτοῖς καὶ ἐνελέταλτο διαρρηθῆναι, ὅτις πολεμίας μάλλον, ἢ ἐμὲ παραφυλάττειν· ὡς ἂν μὴ νεώτερόν τι πράξαιμι. Τέττων ὅν ἐφην τρέπον γενομένων, περιτὰς

Scr. χει-
 μερικός
 Προπάστας θερμας, ἐπὶ λέπῃ μοι βα-
 δίζεις τὰ στρατόπεδα, ὄχημα ἢ τὴν
 εἰκόνα περιόισοντι τὴν εἰκόνα· ἢ γάρ
 τοι καὶ τὸ εἶρηλο, καὶ ἐγγράφω·
 ὅτι τοῖς Γάλλοις δὲ βασιλέα δίδωσι,
 ἀλλὰ τὴν εἰκόνα πρὸς ἐκείνας εἰκό-
 να κομιῖνα. Οὐ κακῶς δὲ, ὡς ἀκη-
 κότε τὸ πρῶτον στρατηγηθέντ^ς ἐνι-
 αὐτῶ, ἢ πρᾶχθέντος σπυδαίω, πρὸς
 τὰ χειμάδια πάλιν ἐπανελθῶν, εἰς
 τὸ ἔσχαλον καλέσῃ κίνδυνον. ἔτε γὰρ
 ἀθροίζων ἐξῆν μοι στρατόπεδον· ἔτε-
 ρ^ς γὰρ ἦν ὁ τέτατος κύρι^ς. αὐτὸς τε
 ζῦν ὀλίγοις ἀποκεκλεισμέν^ς. εἶτα
 παρὰ τῶν πλησίον πόλεων ἐπιθεῖς
 ἐπικερῖαν, ὧν εἶχον τὸ πλεῖστον ἐκεί-
 νοις δὲ, αὐτὸς ἀπελείφθην μόν^ς.
 Ἐκεῖνα μὲν ἐν ἔτῳ ἐπράχθη· τότε
 ὡς δὲ καὶ ὁ τῶν στρατοπέδων ἀρχὼν ἐν
 ὑποψίᾳ γενόμεν^ς αὐτῷ, παρηρέθη,
 ἢ ἀπηλλάγη τῆς ἀρχῆς, δὲ σφόδρα
 ἐπιτήδει^ς δόξας· ἐγὼ γε ἐνομιώθην
 ἡμῖνα σπυδαίω ἢ δεινὸς στρατηγός· ἄ-
 τε πρᾶον ἐμαυτὸν παρασχῶν, ἢ μέ-
 τριον· δὲ γὰρ ὡμῆν δεῖν ζυγομαχεῖν, δὲ
 δὲ παραστρατηγεῖν, εἰ μὴ πρὸς τι τὸ λίαν
 ἐπικινδύτων ἐώρων ἢ δέον γενέσθαι παρ-
 ορώμενον· ἢ ἢ τὴν ἀρχὴν μὴ βραχέως γενέ-
 σθαι, γιγνώμενον. ἀπαξ δὲ, ἢ δεύτε-
 ρον καθηκόντως μοι τῶν χρησαμένων,
 ἐμαυτὸν ὡμῆν χεῖναι τιμᾶν τῆ σιω-
 πῆ· καὶ τὸ λοιπὸν, τὴν χλανίδα περι-
 ἔφερον, καὶ τὴν εἰκόνα. τέτῳ γὰρ τὸ
 τῆνικαῦτα διανοέμεν ἀποπεφάνθαι
 κύρι^ς. Ἐξ ὧν ὁ Κωνσταντῖ^ς νομί-
 στας ὀλίγω μὲν ἐπιδώσειν· ἐκ εἰς το-
 σῶτον δὲ μεταβολῆς ἤξειν τὰ τὸ Κελ-
 τῶν πράγματα· δίδωσι μοι τὸ στρατο-
 πέδων τὴν ἡγεμονίαν ἢ ἀρχῆ· καὶ
 στρατεύω μὲν ἀκμάζοντ^ς τὸ σίτη
 πολλῶν πάνυ Γερμανῶν περὶ τὰς
 πεπορθημένας ἐν Κελτοῖς πόλεις ἀ-

A ciscendi mihi ad exercitus, ac vehiculi co-
 piam fecit, ita ut ipsius imaginem circum-
 ferrem. Nam & illud adjecerat: dare se
 Gallis non imperatorem, sed qui suam i-
 maginem ferret. Igitur cum, ut audistis,
 primo anno male administratae res essent,
 nec ullum factum esset operae pretium; ubi
 ad hiberna redii, in extremum sum discrimen
 adductus. Etenim copias mihi cogere
 non licebat; idque erat potestati alterius
 commissum: & eram cum paucis conclu-
 sus. Tum vicinis urbibus auxilium peten-
 tibus, cum eorum, quos mecum habebam,
 militum partem maximam misissem, solus
 sum relictus. Haec tum igitur ita contige-
 runt. At qui exercitibus praerat, in suspi-
 cionem apud Constantium adductus, in
 ordinem redactus est, eique abrogatum im-
 perium, quod minime visus esset idoneus:
 ego vero non satis bonus ac peritus sum ju-
 dicatus imperator, quod clementem me
 moderatumque praestitissim. Neque e-
 nim reluctandum esse statuebam; aut praeter
 eum, qui summam praerat, usurpandum
 ducis officium: nisi quod forte plenum pe-
 riculi cernebam, quod vel negligeretur
 cum fieri oporteret, vel fieret cum fieri
 minus expediret. Sed cum semel iterum-
 que nonnullis operam meam probassem,
 mihi silentium observandum esse decrevi.
 Itaque deinceps chlamydem illam cum
 imagine circumferebam. Hoc enim mei
 tunc esse juris putabam. Ex quo Con-
 stantius existimans Gallicanam rem majora
 paulo incrementa capturam, sed non ad
 tantam mutationem esse venturam, regen-
 dos mihi exercitus ineunte vere tradidit.
 Ergo adultis jam frugibus castra movi, in-
 numeram Germanorum multitudinem circum-
 versa per Gallias oppida commorante. Quo-

278 a. 118. 11. 11. 11. 11.

A. 16, 42. a. 350.

Marcellus A. 16, 42.

Correl p. 16.

Anno 357.

ε. 357.

Quorum numerus oppidorum ad quinque & quadraginta pervenerat; burgis & castellis minoribus omissis: agri vero, quem cis Rhenum obtinebant Barbari, tantum erat spatium, quantum a fontibus illius ad Oceanum usque porrigitur: postremi autem illorum, ac finibus nostris citimi, trecentis a Rheni ripa stadiis distabant: sed triplo adhuc amplior regio populationibus illorum & excursionibus vasta erat & inculta; ubi ne pascendi quidem potestas Gallis fieret. Erant & urbes aliquot oppidanis vacuæ, etsi nondum vicinos haberent Barbaros. His ego calamitatibus vexatam & afflictam nactus Galliam, primum Agrippinam recuperavi, urbem ad Rhenum sitam, quæ ante menses circiter decem in potestatem hostium venerat; nec non Argentoratum vicinum castellum ad Vosgi radices: deinde confixi *haud inglorie*; cujus pugnae *procul dubio* ad vos fama pervenit. In qua cum captivum hostium regem Dii in manus meas dedissent, tanti facinoris gloriam Constantio non invidi. Quanquam etsi triumphare mihi non licebat, hostem tamen jugulare fas erat: neque tota Gallia traducere, ac per urbes ostentare, & Chnodomarii calamitatibus insultare prohibebat quispiam. Verum nihil horum committendum putavi; sed ipsum statim ad Constantium misi, cum is commodum e Quadis ac Sarmatis rediret. Ita contigit, ut cum ego dimicasssem, ille solum iter fecisset, & cum Istri accolis pacifice collocutus esset, non ego, sed ille triumphavit. Alter post hæc annus successit, ac tertius; cum e Gallis pulsi omnes fugatique Barbari, pleræque urbes recreatae, multæ ex Britannia naves appulsa. Cum sexcentarum itaque navium classe solvens, e quibus

A δεῶς καλοικόντων. Τὸ μὲν ἐν πλῆ-
θῶσι τῶν πόλεων, πέντε πρὸς καὶ τεσ-
σάραντά ἐστι, τείχη τὰ διηρησμέ-
να, δίχα τῶν πύργων καὶ τὸ ἐλαστό-
νων Φρερίων. ἧς ἐνέμοντο γῆς ἐπὶ τὰ-
δε δὲ τῆς Ῥήνης πάσης οἱ Βάρβαροι τὸ
μέγεθ' ὅποσον ἀπὸ τῆς πηγῶν αὐ-
τῶν ἀρχόμενος ἄχρι τῆς Ῥαιανῆς πε-
ριλαμβάνει· τριακόσια δὲ ἀπέχον τῆς
ἠϊόνος τῆς Ῥήνης στάδια οἱ πρὸς ἡμᾶς
διεσπῆτες ἔσχατοι· τετραπλάσιον δὲ ἦν ἔ-
στι τῆς πλάτος τὸ καλαλιφθὲν ἔ-
ρημον ὑπὸ τῆς Ληλασίας, ἐνθα εἰδὲ νέ-
μεν ἐξῆν τοῖς Κελτοῖς τὰ βοσκήμα-
τα· ἢ πόλεις τινὲς ἔρημοι τῆς ἐνοικησίαν,
αἷς ἔπω παρώκην οἱ Βάρβαροι. Ἐν
τέτοις ἔσαν καλαλιφθῶν ἐγὼ τὴν Γα-
λαλίαν, πόλιν τε ἀνέλαβον τὴν Ἀ-
γριππινῶν ἐπὶ τῆς Ῥήνης, πρὸ μηνῶν
ἑαλωκῆν πρὸς δέκα καὶ τείχη ἄ-
γέννητοι πλησίον πρὸς τῆς ὑπερείας
αὐτῆς τῆς Βαρσέγης καὶ ἐμαχεσάμην
ἐν ἀκλεῶς· ἴσως καὶ εἰς ὑμᾶς ἀφῆκα
τοῦ ἡτοιμάθη μάχη. Ἐνθα τῶν θεῶν
δόντων μοι τῆς βασιλέας τῆς πολεμίας
αἰχμάλωτον, ἐν ἐφθόνησα τῆς καλο-
θώμας Κωνσταντίου. καὶ τοι εἰ μὴ
θριαμβεύειν ἐξῆν, ἀποσφάττειν τῆς πο-
λέμιον κύριον ἦν· ἢ μὲν τοι διὰ πά-
σης αὐτὸν ἄγων τῆς Κελιδῆς, τῆς
πόλεσι ἐπιδεικνύειν, καὶ ὡς περ ἐντυ-
φῶν τῆς Χνοδομαεῖς τῆς συμφορᾶς,
εἰδὲς ἐνώλυε. Τέτων εἰδὲν αἰθῆν δὲν
πράττειν, ἀλλὰ πρὸς τῆς Κωνσταντίου
αὐτὸν εὐθέως ἀπέπεμψα, τότε ἀπὸ
τῶν Κεράδων καὶ Σαυρομαλῶν ἐπαν-
ιόντα. Συμβῆθη τούτων ἐμῶν μὲν ἀγω-
νισαμένων, ἐκεῖνος δὲ ὀδεύσαντι μόνον,
καὶ Φιλίως ἐντυχόντι τοῖς
παροικῆσι τῆς Ἰσθμῶν ἔθνεσιν, ἔχῃ ἡμᾶς
ἀλλ' ἐκεῖνον θριαμβεύσαι. Τὸ δὲ με-
τὰ τῆς, δευτέρῳ ἐμαυτὸς καὶ τεί-
τος· ἢ πάντες μὲν ἀπελήλαντο τῆς Γα-
λαλίας οἱ Βάρβαροι· πλείους δὲ ἀνε-
λήφθησαν τῶν πόλεων· παμπληθεῖς
ἢ ἀπὸ γῆς Βρετανίδος ναῦς ἀν-
ήχθησαν. Ἐξακοσίων νηῶν ἀνήγαγον
σόλον

810000

1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900 2000 2100 2200 2300 2400 2500 2600 2700 2800 2900 3000 3100 3200 3300 3400 3500 3600 3700 3800 3900 4000 4100 4200 4300 4400 4500 4600 4700 4800 4900 5000 5100 5200 5300 5400 5500 5600 5700 5800 5900 6000 6100 6200 6300 6400 6500 6600 6700 6800 6900 7000 7100 7200 7300 7400 7500 7600 7700 7800 7900 8000 8100 8200 8300 8400 8500 8600 8700 8800 8900 9000 9100 9200 9300 9400 9500 9600 9700 9800 9900 10000

A. 1631.

A. 1511, 162, 2, 1.

Chnodomarius

1000

1000

εὐλογίαν ὧν τὰς τετρακοσίας ἐν ἑξήδε ὅ-
 λους μηνὶ δέκα ναυπηγησάμενος, πᾶ-
 σας εἰσήγαγον εἰς τὸ Ῥήνον, ἔργον δ'
 μικρὸν διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις ἢ παροι-
 κῆρας πλησίον Βαρβάρων. Ὁ γὰρ
 Φλωρέντιος ἕως ἄγετο τῶν ἀδύνα-
 τον, ὥστε ἀργύρας δισχιλίας λίτρας
 ὑπέσχετο μισθὸν ἀπολίσσειν τοῖς Βαρ-
 βάροις ὑπὲρ τῆς παρόδου· ἢ ὁ Κωνσταν-
 τῖος ὑπὲρ τέσσαρ' ἡμερῶν ἐκοινώσατο
 αὐτῷ περὶ τῆς δόσεως· ἐπέσειλεν αὐ-
 τῷ πρὸς με, πρᾶττειν κελεύσας, εἰ μὴ
 παντάπασιν ἀσχερὸν μοι Φανείη. Πῶς
 ὅτι ἦν ἀσχερὸν, ὅπως Κωνσταντῖω τρι-
 ἕκτον ἐφάνη, λίαν εἰσθότι θεραπεύειν
 τὰς Βαρβάρους; ἐδόθη μὲν αὐτοῖς ἕδεν.
 ἀλλ' ἐπὶ αὐτὰς στρατεύσας, ἀμυνόντων
 μοι ἢ παρεσῶτων θεῶν, ὑπεδέξαμην
 μὲν μοῖραν τῆς Σαλίων ἔθνους, Χαμάβους
 δὲ ἐξήλασα· πολλὰς ἕως, ἢ γύναια
 μὲν παιδαρίων συλλαβῶν. ἕτω δὲ πάν-
 τας ἐφόδησα, ἢ παρεσκευάσα καλα-
 πῆξαι τὴν ἐμὴν ἔφοδον, ὥστε πα-
 ραχερῆμα λαβεῖν ὁμήρους, ἢ τῆ σιτο-
 πομπία παρασχεῖν ἀσφαλῆ κομιδὴν.
 Μακρὸν ἐστὶ πάντα ἀπαριθμεῖσθαι, ἢ
 τὰ καθ' ἕκαστον γράφειν, ὅσα ἐν ἐνιαυ-
 τοῖς ἔπραξα τέτταρσι· τὰ κεφάλαια
 δὲ τείτον ἐπεραγῶθην Καῖσαρ ἔτι τὸν
 Ῥήνον· δισμυρίδας ἀπήτησα παρὰ τῶν
 Βαρβάρων ὑπὲρ τὸ Ῥήνον ὄντας ἀχμα-
 λῶτας. ἐκ δυοῖν ἀγῶνοι, ἢ μιᾶς πο-
 λιορκίας χιλίας ἐξελῶν ἐζώγησα· ἢ
 τὴν ἀχρηστον ἡλικίαν, ἀνδρας δὲ ἡβῶν-
 τας· ἐπεμψα τῷ Κωνσταντῖω τέτταρας
 ἀριθμὸς τῶν κρατίτων πεζῶν. τρεῖς
 ἄλλους τῶν ἐλαττόνων ἰππέων τὰ γμα-
 τα δύο τὰ ἐντιμότερα. πόλεις ἀνέλα-
 βον νῦν μὲν δὴ τῶν θεῶν ἐβελόντων πᾶσας·
 τότε δ' ἀνεκλήθειν ἐλάττους ὀλίγων τῶν
 ταυσαράκοντα. Μάρτυρα καλῶ τὸ Δία,
 ἢ πάντας θεοὺς, πολιάρχους τε ἢ ὁμο-
 γνήτους, ὑπὲρ τῆ ἐμῆς προαιρέσεως εἰς
 αὐτὸν ἢ πίστεως, ὅτι τοιοῦτος γέγονα πε-
 ρὶ αὐτὸν, οἷον ἂν εἰλόμην ἐγὼ ὑὸν περὶ
 ἐμὲ γενέσθαι. Τετάρτη μὲν ἐν αὐτὸν

A quadringentas vix totis decem mensibus
 fabricaveram, omnibus sum in Rhenum
 investus: quod propter ingruentes & vici-
 nos Barbaros imprimis difficile videbatur.
 Sane Florentius adeo fieri istud posse de-
 speraverat, ut de transitu cum Barbaris duo-
 bus argenti librarum millibus paciscere-
 tur. Qua de re certior factus Constan-
 tius, (nam cum eo ille communicaverat)
 mandavit mihi id ut agerem, nisi omnino
 turpe esse judicarem. Hoc vero quidni
 turpe foret, cum ejusmodi esse vel Con-
 stantio ipsi videretur; qui Barbaros obse-
 quiis omnibus fovere, ac retinere consue-
 verat? Verum nihil in illos a nobis est im-
 pensum. Quin adversus eos exercitum
 movens, aspirantibus Diis, Saliorum par-
 tem excepi: Chamavos expuli: infinita
 boum armenta cum mulieribus ac parvu-
 lis in potestatem redegi: ita vero omnes
 exterrui, ac tantus illis excursionis meæ in-
 jectus est metus, ut statim obsides accepe-
 rim, & annonæ subvectionem tutam red-
 diderim. Longum est omnia complecti,
 ac singula percensere, quæ quatuor annis a
 me gesta sunt. Horum vero summa ista
 sunt capita. Ter, cum adhuc Cæsar essem,
 Rhenum trajeci: viginti captivorum millia
 a trans-rhenanis Barbaris repetii: ex duo-
 bus præliis & una obsidione, mille homi-
 nes in potestatem accepi, nec eos ætate
 confectos, sed juvenes: quatuor lectissimo-
 rum peditum numeros; tres nihilo inferio-
 rum equitum; scholas duas honoratissi-
 mas ad Constantium misi: oppida cepi
 nunc quidem omnia, tum vero paulo mi-
 nus quadraginta potitus fueram. Testis est
 meæ in illum voluntatis & fidei Juppiter,
 Diique custodes urbium, & gentilitii om-
 nes, me talem erga illum fuisse, quales
 erga me velim esse liberos meos. Atque
 ipsum quidem ita colui, ut superiores Im-
 peratores

Ann. 18, 3, 4.

ἐπεὶ τελευτήσας
 τὸ αὐτὸ πρᾶττειν
 κελεύσας, ἢ ὁ Κωνσταντῖος

18, 3, 5.

ε. σ. κ.

peratores Cæsarum nemo. Itaque nihil ad hanc diem objicere mihi super ea re potuit; licet ipsum confidenter ego provocarem; & ridiculas, cur mihi esset iratus, causas commentus est. Lupicinum, inquit, cum tribus aliis detinuit. Nempe insidiatores meos: quos ut interfecissem, illum tamen oportebat, quam ob istorum calamitatem in me concepisset iram, concordiae ac pacis amore remittere. Verum ego ipsos nulla re læsos, tanquam turbulentos ac seditionum faces, retinui: ac cum multa de publico in eos impendi, tum nulla bonorum parte spoliavi. Animadvertite cujusmodi in illos supplicium Constantius prescripserit. Nam qui ob alienos minimeque propinquos homines mihi succenset, nonne exprobrare mihi videtur ac stultitiam accusare meam, quod parentis, fratrum, consobrinorum interfectorem, & communis nostræ domus ac cognationis carnificem, tam vehementer observarim? Considerate præterea quantis illum obsequiis, ex quo sum factus Imperator, demereri studuerim; quod ex datis ad eum literis intelligere potestis. Quin & ante hoc tempus qualis adversus ipsum fuerim inde cognoscite. Cum enim non ignorarem, si quid peccatum foret, ejus in me invidiam ac periculum omne redundaturum, pleraque vero aliis ab auctoribus esse gerenda; primum rogavi, ut si hæc illi facienda viderentur, meque prorsus Cæsarem appellare decrevisset, viros mihi bonos & egregios administratos daret. At ille primum nequissimos attribuit. Quorum cum unus, omnium perditissimus, & quidem libenter auscultasset, tandem optimum mihi virum vel invitus dedit, Salustium: qui statim illi suspectus ob virtutem esse coepit. Qui cum mihi non sufficeret, animadverterem autem morum diversitatem; ac viderem illum quidem ei, a quo regeretur, fidentem, al-

ως εἰς Καίσαρων εἰδὲνα τὸ ἔμπροσθεν Ἀυτοκρατόρων. Οὐδὲν γὰρ εἰς τὴν τήμερον ὑπὲρ ἐκείνων ἐγκαλεῖν μοι, ἢ ταῦτα παρρησιασάμεναι πρὸς αὐτὸν· ἀλλὰ γελοῖαι αἰτίας ὀργῆς ἀναπλάττειν. Λεπτικῖνον, Φησὶ, καὶ τρεῖς ἄλλοι ἀνθρώποι κατέσχον. ἕς εἰ καὶ κτεῖνας ἤμην ἐπιβλεύσαντας ἐμοίγε Φανερώς, ἐχρῆν τὴν ὑπὲρ τῶν παθόντων ὀργὴν ἀφεῖναι τὴν ὁμοιοῦσιν ἐνεκα· τῆς δὲ εἰδὲν ἀχαρὶ διαθείς, ὡς ταραχώδεις φύσει, καὶ πολεμοποιῶν κατέσχον, πολλὰ πάνυ δαπανῶν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν δημοσίων, ἀφελόμενος εἶπεν τῶν ὑπαρχόντων ἐκείνοις. Ὁρᾶτε πῶς ἐπεξίεναι τῆτοις ὁ Κωνσταντίνος νομοθετεῖ. ὁ γὰρ χαλεπαίνων ὑπὲρ τῶν προσηκόντων μὴδὲν· ἀρ' ἐκ ὀνειδείξει μοι καὶ καταγελαῖ τῆς μωρίας, ὅτι τὸν Φονέα πατέρα, ἀδελφῶν, ἀνεψιῶν, ἀπάσης, ὡς ἐπεὶ εἶπεν, τῆς κοινῆς ὑμῶν ἐστίας καὶ συγγενείας τὸ δῆμιον, εἰς τῶν ἐθεράπευσαν; σκοπεῖτε δὲ ὅπως καὶ γενόμενος Ἀυτοκράτωρ ἐτι θεραπευτικῶς αὐτῶν προσηνέχθη ἐξ ὧν ἐπέσειλα. Καὶ τὰ πρὸ τῆς δὲ ὁποῖός τις γέγονα περὶ αὐτὸν, ἐνλεύθεν εἴσεσθε. Αἰδομένους ὅτι τῶν ἀμαρτανομένων κληρονομήσω μὲν αὐτὸς τὴν ἀδοξίαν, καὶ τὴν κίνδυνον, ἐξεργασθήσεται δὲ ἑτέροις τὰ πλεῖστα· πρῶτον μὲν ἰκέτευον εἰ ταῦτα πράττειν αὐτῶν Φάνοις, καὶ πάντως ἐμὲ προσαγορεύειν Καίσαρα δεδογμένον εἶη, ἄνδρας ἀγαθῶν καὶ σπουδαίους δὲναί μοι τῶν ὑπεργῶντας, ὁ δὲ πρότερον ἔδωκε τῶν μοχθηροτάτων. Ὡς ὁ μὲν εἰς ὁ πονηρότατος καὶ μάλα ἀσιμένως ὑπήκουσεν, ἄνδρα δίδωσιν ἄκων ἐμοὶ ἢ μάλα ἀγαθὸν Σαλαῦσιον· ὅς διὰ τὴν ἀρετὴν εὐθέως αὐτῶν γέγονεν ὑποπλος· οὐκ ἀρεκωθεῖς ἐγὼ τῶν τοιούτων· κατὰ βλέπων νοήσας ὅτι πρὸς τὸ διάφορον τῶν τῶν πρὸ καὶ βλέπων τῶ μὲν ἀγειν αὐτὸν ἀγὰν Πτολεμαῖου. 54.

Na

πιστεύοντα, κατανοήσας

πιτεύοντα, τῶ δὲ ἄλλως προσέχοντα. τῆς δεξιᾶς αὐτῶ καὶ τῶν γονάτων ἀψάμενος, τῶν δὲ ἔφην, ἔδειξέ μοι συνήθης, ἔδὲ γέγονεν ἔμπροσθεν ἐπισάμενος δὲ αὐτὰς ἐκ Φήμης, σὺ κελεύσαί μοι, ἐταίρους ἐμαυτῶ καὶ φίλους νομίζω, τοῖς πάλαι γνωστοῖς ἐπίσης τιμῶν. ἔ μὴν δίκαιον ἐν τῶτοις ἐπιτεράσθαι τὰ ἐμὰ, ἢ τὰ τῶν ἡμῶν συγινωδωεῦσαι· τί ἔν ἰκελεύω; γραπτὸς ἡμῶν δὸς ὡς περ νόμος, τίνων ἀπέχεσθαι χρὴ, καὶ ὅσα πράττειν ἐπιτρέπεις· δῆλον γὰρ ὅτι τὸ μὲν περὶ δόμενον ἐπαίνεσις, τὸ δὲ ἀπειθεῖντα κολάσεις· εἰ καὶ, ὅτι μάλιστα νομίζω, μηδὲν ἀπειθήσειν.

Α. 14, 11, 21, 29, 8, 19, 22, 3, 5.
Α. 17, 32.
Ὅσα μὲν ἔν ἐπεχείρησεν ὁ Πεντάδιος αὐτίκα καινοτομεῖν, ἔδὲν χρὴ λέγειν· ἀντιπράττον δὲ ἐγὼ πρὸς πάντα. καὶ γίνεταί μοι δυσμενὴς ἐκείθεν. εἴτ' ἄλλον λαβὼν, καὶ παρασκευάσας δεύτερον, καὶ τρίτον, Παῦλον, Γαυδέντιον, τὸς ὀνομαστὰς ἐπ' ἐμὲ μισθωσάμενος συνοφάντας, Σαλῆσιον μὲν ὡς ἐμοὶ φίλον ἀποσηῆναι παρασκευάσει· Λακκιανὸν δὲ δοθῆναι διάδοχον αὐτίκα. καὶ μικρὸν ὑστερον καὶ Φλωρέντιον ἦν ἐχθρὸς ἐμοὶ διὰ τὰς πλεονεξίας, ὡς ἐναντιέμην. Πείθεσιν ἔτοι τὸ Κωνσταντίον ἀφελείδαι με τῶν στρατοπέδων ἀπάντων, ἴσως τι καὶ ὑπὸ τῆς ζηλοτυπίας τῶν καλορθωμάτων κινούμενον. καὶ γράφει γράμματα πολλῆς μὲν ἀτιμίας εἰς ἐμὲ πλήρη, Κελλοῖς δὲ ἀνάστασιν ἀπειθεῖντα. Μικρὸν γὰρ δέω φάναι τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν ἀδιακρίτως τὸ μαχιμώτατον ἀπαγαγεῖν τῆς Γαλατίας ἐκέλευσεν· ἐπιτάξας τῶν τὸ ἔργον Λαππικίνω τε καὶ Γιντονίω· ἐμοὶ δ' ὡς ἂν πρὸς μηδὲν ἐναντιωθεῖν αὐτοῖς ἐπέσειλεν. Ἐνταῦθα μὲν τοι τίνα τρόπον τὰ τῶν θεῶν εἴποιμι ἂν

A alteri vero haud omnino adhaerentem, dextram illius amplexus ac genua: Horum, inquam, nemo mihi neque familiaris est, neque fuit antea; sed cum eos ex fama cognoverim, jussu tuo sodales & amicos existimo, & eodem loco ac veteri mihi familiaritate conjunctos habeo. Non est tamen æquum meas res illis committi, aut eorum res cum meis in periculum adduci. Quid igitur postulo? Ut tu scilicet veluti leges quasdam mihi describas; quibus abstinere me, quæque gerere permittas. Tum enim me, si quidem obtemperavero, utique laudabis; sin parere noluerō, poenam exigēs. Quanquam spero me nihil contra quam jusseris, esse facturum.

B
C
D
Cæterum quid Pentadius novarum rerum subinde molitus sit, nihil attinet dicere. Atq; iis ego conatibus omnibus restiti. Unde ille mihi inimicus est factus. Moxque alterū sibi & secundum adjungens, ac tertium, atque insignes calumniatores, Paulum & Gaudentium, contra me conducens obtinuit, ut Salustio, quod amicus mihi esset, a me remoto, confestim Lucianus successor daretur. Deinde haud multo post Florentius inimicus esse coepit, quod ejus cupiditatibus obsisterem. Ergo isti Constantio persuadent, ut me ab exercituum præfectura revocaret; cum & ipsum fortasse rerum a me gestarum æmulatio pupugisset. Itaque literas scripsit non modo plenas infamia nominis mei, sed quæ Gallis extremam cladem ac vastationem indicerent. Etenim propemodum milites omnes, ac quicquid roboris erat, e Gallis sine ullo discrimine deportari jusfit, idque Lupicino ac Gintonio commisit; mihi vero, ne quare illis obsisterem, per literas mandavit. Hic ego quæ tum a Diis gesta sunt, qua tandem

dem oratione apud vos explicem? Testes A
 iidem illi sunt, me per id tempus de omni
 imperatorio apparatu & insignibus depo-
 nendis sedulo cogitasse, uti deinceps quie-
 te degerem, neque Reipublicæ partem ul-
 lam attingerem. Quare Florentii & Lu-
 picini adventum expectabam. Nam alter
 Viennæ tum erat, alter in Britanniiis. Sub
 hac tumultus ingens a paganis ac militibus
 exoritur, & a nescio quo libellus sine no-
 mine spargitur per propinquum oppidum
 in Petulantes & Celtas. (ea legionum no-
 mina sunt.) In quo multa adversus illum
 jactata, multæ de proditis Galliis querelæ
 continebantur. Nec minus ignominiam
 meam auctor illius libelli deplorabat. Quo
 allato, qui Constantio erant addictissimi,
 valde commoti sunt, mihi ut quantis pos-
 sent conatibus instarent, uti citius milites
 emitterem, priusquam in alios ordines si-
 miles libelli spargerentur. Neque enim a-
 lius quispiam aderat eorum, qui benevolo
 in me animo esse viderentur. Erant ii Ne-
 bridius, Pentadius, ac Decentius, quem ad
 id negotii Constantius ipse miserat. Qui-
 bus cum ego responderem, Lupicinum
 & Florentium expectandos esse, nemo ad
 aures admittebat; imo vero contraria omnia
 facienda dicebant, nisi mallet ad priores
 suspensiones hoc velut evidens argumen-
 tum & indicium adjungere. Præterea nunc
 quidem, ajebant, emissis illis, tuum hoc fa-
 ctum esse judicabitur; sin illi reversi fuerint,
 iis ipsis, non tibi, Constantius attribuet, tu
 vero in crimen vocaberis. His rationibus ut
 ad illum scriberem persuaserunt, vel coëge-
 runt potius. Persuasus enim facit aliquid, cui
 sit integrum non facere; cogere autem qui-
 bus licet, hos impetrare aliquid persuadendo
 nihil necesse est. Quare qui coguntur, non iis
 persuaderi, sed necessitas afferri dicitur. Igitur
 cum se duplex iter offerret, deliberari cœ-

ἔργα πρὸς ὑμᾶς; διανοόμεν, μάρτυ-
 ρες δὲ αὐτοί, πᾶσαν ἀπορρίψας τὴν
 βασιλικὴν πολυτέλειαν καὶ παρα-
 σκευὴν, ἠτυχάζειν· πρᾶττεν δ' ἐδὲν
 ὄλως. ἀνέμενον δ' Φλωρέντιον παρα-
 γενέσθαι, καὶ τὸ Λαππικίον· ἦν γὰρ ὁ
 μὲν περὶ τὴν Βιένναν, ὁ δὲ ἐν ταῖς
 Βρετανίαις. Ἐν τέτῳ θέρῳ πο-
 λὺς ἦν περὶ πάντας τὰς ἰδιώτας, καὶ
 τὰς στρατιώτας· καὶ γράφει τις ἀνώυ-
 μον εἰς τὴν ἀσυγγεῖτονα μοι πόλιν,
 πρὸς τὰς Πετράλαιας τῆσι, ἢ Κελ-
 τῆς· ὀνομάζεται δὲ ἔτι τὰ τάγμα-
 τα. ἐν ᾧ πολλὰ μὲν γέγραπτο κατ'
 ἐκείνους· πολλοὶ δὲ ὑπὲρ τῆς Γαλιῶν
 προδοσίας ὀδυροῦσι. καὶ μὲν τοι καὶ
 τὴν ἐμὴν ἀτιμίαν ὁ τὸ γραμματίον
 συγγράψας ἀπωδύρει. Τῆτα κο-
 μισθέν ἐκίνησε πάντας, οἱ τὰ Κων-
 σταντίου μάλιστα ἐφρόνουν, ἐπιθέσθαι
 μοι κατὰ τὸ καρτερώτατον, ὅπως ἦδη
 τὰς στρατιώτας ἐκπέμψαμι, πρὶν ἢ εἰς
 τὰς ἄλλας ἀριθμῶς ὁμοίᾳ ῥιπῆναι. καὶ
 γὰρ ἐδὲ ἄλλοις τις παρῆν τὸ δοκίμ-
 των εὖνος ἔχειν ἐμοὶ· Νεβείδιον,
 Πενιάδιον, Δεκένιον, ὁ παρ' αὐτῶν
 πεμφθεὶς ἐπ' αὐτὸ τῶν Κωνσταντίου
 λέγοντι δὲ με χρῆναι περιμένειν
 ἔτι Λαππικίον, καὶ Φλωρέντιον, ἵ-
 σθῆναι ἢ κίσειν· ἀλλ' ἔλεγον πάντες τῶν
 ναλίων ὁ δὲ ποιεῖν, εἰ μὴ βέλομαι
 ταῖς προλαβέσθαις ὑποψίαις ὡς περ
 ἀπόδειξιν καὶ τεκμήριον τῶν προσ-
 θείναι. εἶτα προσέθεσαν ὡς νῦν
 μὲν ἐκπεμφθέντων αὐτῶν, σὸν ἐστὶ τὸ
 ἔργον· ἀφικόμενων δὲ τῶν, ἔσσι
 τῶν, ἀλλ' ἐκείνοις λογιέται Κωνσταν-
 τίου· σὺ δὲ ἐν αἰτία γενήσῃ γράψαι με
 ἔπεισαν αὐτῶ, μᾶλλον δὲ ἐβιάσαντο.
 πείθειται μὲν γὰρ ἐκείνος, ὡς περ' ἔξω
 μὴ πεισθῆναι· βιάζεσθαι δὲ οἷς ἀν-
 ἐξῆν, ἵνα πείθειν ἐδὲν προσδέονται· ἐκεί-
 νος δὲ οἱ βιαζέμεντες τῶν πεπεισμένων εἰ-
 σὶν, ἀλλὰ τὸ ἀναγκαζέμεν. ἐσιόπην
 μὲν ἐνταῦθα ποίαν ὁδὸν αὐτῶν χρῆ-
 ναι βαδίζειν,

Paulatim Parisiorum A. 20, 4, 11

A. 20, 4, 12

31.01.18

*Maurus Petulan-
tium draconum
A. 20, 4, 13*

βαδίζων, διτλής ἕσης. ἐγὼ μὲν ἤξιον
 ἑτέραν τραπήνην· οἱ δὲ αὐθις ἀναγκά-
 ζουσιν ἐκείνην ἵεναι. μὴ τῶν ἀπὸ γενό-
 μενον ὡς περὰ Φορμῆντινα σάσεως τοῖς
 στρατιώταις παράσχη, ἢ ταραχῆς
 τινὸς αἴτιον γένηται· εἶτα σασιάζειν
 ἀπαξ ἀρξάμενοι πάντα ἀθρόως τα-
 ράξουσιν. Ἐδόκη τὸ δὲ ἔπαν-
 τάπασιν ἄλογον εἶναι τῶν ἀνθρώπων.
 ἦλθε τὰ τάγματα· ὑπήνησα κατὰ τὸ
 νενομισμένον αὐτοῖς· ἔχουσα τῆς ὁδοῦ
 πρὸς τρεῖς ἡμέρας ἐπέμεινεν,
 ἀχρὶς ἤς εἶδεν ἦδεν ἐγὼ τῶν βεβη-
 λευμένων αὐτοῖς· ἴσω Ζεὺς, Ἥλιος,
 Ἄρης, Ἀθηνᾶ, καὶ πάντες θεοὶ, ὡς
 εἰδὲ ἐγγύς ἀφικετό με τίς τοιαύτη
 ὑπόνοια ἀχρὶ δαίλης αὐτῆς. ὀψίας δ'
 ἤδη περὶ ἡλίου δυσμᾶς ἐμνηύθη μοι·
 καὶ αὐτίκα βασιλεία περιεῖληπτο. ἢ
 ἐβόων πάντες, ἔτι Φρονίζοντός με τί
 χρὴ ποιεῖν, καὶ ἔπω σφόδρα πισεύου-
 τός· ἔτυχον γὰρ ἐπὶ τῆς γαμετῆς
 ζωῆς μοι ἀναπαυόμενος, ἰδίᾳ πρὸς
 τὸ πλησίον ὑπερῶον ἀνελθῶν· εἶτα
 ἐκείθεν ἀνεπέπιασεν γὰρ ὁ τοῖχος·
 προσεκύνησα τῷ Δία. Γενομένης δ'
 ἔτι μείζονος τῆς βοῆς, καὶ θορυβη-
 μένων πάντων ἐν τοῖς βασιλείοις, ἤ-
 τεόμην τῷ θεῷ δῆναί τέρας. αὐτὰρ
 ὁ, γε ἡμῖν ἔδειξε, καὶ ἠνώγει πεισθῆ-
 ναι, καὶ μὴ προσεναλιῖσθαι τῶν στρα-
 τοπέδων τῇ προθυμίᾳ. Γενομένων ὁ-
 μως ἐμοὶ καὶ τῶν τῶν σημείων, ὅσα
 εἶξα ἐτοίμως, ἀλλ' ἀντίσχον εἰς ὅσον
 ἠδυνάμην· καὶ ἔτε τὴν πρόσρησιν,
 ἔτε τὸ σέφανον προσιέμην. ἐπεὶ δὲ
 εἰδὲ εἰς τῶν πολλῶν ἠδυνάμην κρα-
 τεῖν· οἱ τε τῶν βεβηλούμενοι γενέσθαι
 θεοὶ, τὸς μὲν παρώξωσον, ἐμοὶ δὲ
 ἐβελγον τὴν γνώμην· ὥρα πρὸς τρίτη
 σχεδὸν ὅσα οἶδα ἔτινός μοι στρατιώταις
 δόντος μανιάκην, περιετέμην· καὶ
 ἦλθον εἰς τὰ βασιλεία, ἐνδοθεν ἀπ'
 αὐτῆς, ὡς ἴσασιν οἱ θεοὶ, σένων τὸ καρ-

Actum est, quodnam tenendum esset. Ego
 vero altero abeundum arbitrabar; isti con-
 trarium ut sequerer invitum me perpulerunt:
 ne si alterum insisterem, seditionis ac tu-
 multus id occasionem militibus afferret;
 tum ubi semel turbare coepissent, repente
 omnia permiscerent. Nec sine causa visus
 est ejusmodi illis timor injectus. Inde mi-
 litares ordines adveniunt. Ego ex istorum
 sententia illis occurro, hortorque ut se ad
 iter parent. Uno postea die substiterunt:
 cum eorum, quæ milites ipsi deliberave-
 rant, ignarus haectenus fuisset. Testor e-
 go Jovem, Solem, Martem, Minervam,
 ac Deos omnes, ne minimam quidem hu-
 jus ad me rei suspicionem ante vesperam
 illius diei venisse. Vespere demum sub oc-
 casum solis res mihi tota significatur. At-
 que ecce repente palatium undique a mili-
 tibus obsidetur, vociferantibus omnibus;
 cum ego quid facto esset opus cogitarem
 adhuc, neque admodum confiderem. Ac-
 tum forte vivente adhuc conjuge, cum in
 vicinum coenaculum ascendissem, ibi secu-
 babam. Inde, qua murus erat apertus, Jo-
 vem adoravi. Increbescente vero clamo-
 re, omnibusque per palatium tumultu per-
 strepentibus, omen aliquod a Deo postu-
 lavi. Quod ipse mihi statim ostendit; &
 ut ei confiderem, neque militum volunta-
 ti refragarer, admonuit. His portentis &
 indiciis acceptis, non sponte tamen accessi,
 sed, quoad licuit, obstiti, ac neque
 appellationem ipsam, neque coronam
 admisi. Cum autem neque multos u-
 nus ego superare possem; &, quibus id
 placuerat, Dii acrius illos incitarent, ani-
 mum vero meum mulcerent; tandem cir-
 ca tertiam horam ab nescio quo militum
 oblatum mihi torquem imposui, & palati-
 um ingressus sum gemebundus, atque ex
 imo corde suspirans: cujus rei testes Deos
 ipsos invoce. Quanquam erat profecto
 quod

quo
 secur
 finem
 secun
 in pal
 plam
 mici
 me co
 giunta
 ros; ut
 ur illi a
 ubi clam
 madven
 erant, p
 rem a m
 furore
 per for
 milites, p
 nolite pr
 nus milit
 ad palati
 um. Ill
 offendisse
 micos suo
 us accurre
 arcus, &
 spectaculo
 ac furoris
 que circum
 mnes ad ne
 tum, ut eos
 susceperim
 Tum vero
 Constantiu
 hodiernum
 ad illum scri
 quam mihi
 Caesarem m
 militibus per
 affectaturos,
 permitteret,
 Data est & co

quod prodigio illo praeuenti confisus Deo securus essem. Sed pudebat me non ad finem usque videri Constantio fideliter obsecutum. Inter haec cum tacitus quidem in palatio mœror obseruaretur, ut hanc ipsam temporis opportunitatem raperent amici Constantii, statim insidias adversum me comparant, & in milites pecunias largiuntur: rati se horum alterum consecuturos; ut vel nos ab invicem divellerent; vel ut illi aperte impetum in me facerent. Quod ubi clam ab illis agi quidam eorum animadvertit, qui prodeunti uxori ab officiis erant, primum ad me detulit. Sed cum rem a me negligi videret, velut subito furore correptus ac fanaticus, publice per forum volitans exclamat: Adeste milites, peregrini ac cives; Imperatorem nolite prodere. Quam ad vocem repentinus militum animis ardor injectus est. Fit ad palatium cum armis concursus omnium. Ibi cum me saluum & incolumem offendissent, vehementer gavisi, ut qui amicos suos ex insperato vident, aliunde alius accurrens amplecti me, circumstringere arctius, & in humeros portare. Erat digna spectaculo res, & divini cujusdem afflatus ac furoris similis. Cum me autem undique circumdedissent, Constantii amicos omnes ad necem quærebant. Hic ego quantum, ut eos servarem, laboris ac certaminis susceperim, Deos omnes conscios habeo. Tum vero postea qua me tandem erga Constantium ratione gessi? Nondum ad hodiernum usque diem iis in literis, quas ad illum scripsi, ea sum usus appellatione, quam mihi Dii immortales tribuerunt; sed Cæsarem me duntaxat nominavi. Præterea militibus persuasi, mihi ut jurarent, se nihil affectaturos, si nos tuto in Galliis habitare permitteret, & rata quæ gesta erant haberet. Data est & communi militum meorum no-

A *Δίας.* Καί τοι χεῖρ δήπαθεν πειεύοντα τῷ Φήναντι θεῷ τὸ τέρας θάρρειν. ἀλλ' ἠσχυνόμην δεινῶς, καὶ κατεδυόμην, εἰ δόξαμι μὴ πειῶς ἄχρη τέλης ὑπανῆσαι Κωνσταντίῳ. Πολλῆς ἔσθης περὶ τὰ βασίλεια κατήφειας, τῆτον εὐθύς οἱ Κωνσταντίει Φίλοι τὸν καιρὸν ἀρπάσαι διανοηθέντες, ἐπιβελήν μοι βράπτεισιν αὐτίκα, καὶ διενειμαν τοῖς στρατιώταις χεῖρματα, δυσὶν θάτερον προσδοκῶντες, ἢ διασήσειν ἀλλήλους, ἢ καὶ παντάπασιν ἐπιθέ-

B *Θαί μοι Φανερώς.* Ἄιδόμενός τις Palatium dicitur τῶν ἐπιβλαγμένων τῇ προόδῳ τῆς ἐ- *Αερα* μῆς γαμελῆς λάθροι παρατόμενον αὐτό, ἐμοὶ μὲν παρῶτον ἐμήνυσεν. ὡς δὲ ἐώρα με μὴθὲν προσέχοντα, παραφρονήσας, ὡσπερ οἱ θεόληπτοι, δημοσία βοᾶν ἤρξατο κατὰ τὴν ἀγορὰν: ἄνδρες στρατιῶται, καὶ ξένοι, καὶ πολῖται, μὴ πρόδοτε τὸ Ἄυλοκράτορα. Εἶτα ἐμπίπτει θυμὸς εἰς τὰς στρατιώ-

C *τας* καὶ πάντες εἰς τὰ βασίλεια μετὰ τῶν ὀπλῶν ἔθεον. καλαλαβόντες δὲ με ζῶντα, καὶ χαρέντες, ὡσπερ οἱ τὰς ἐξ ἀνελπίζων ὀφθέντας Φίλους, ἀλλ' ἄλλοθεν περιέβαλον, καὶ περιέπλεκον, καὶ ἐπὶ τῷ ὤμων ἔφερον. καὶ ἦν ἴσως τὸ πρᾶγμα θεῶν ἄξιον, ἐνθυσιασμῷ γὰρ ἐώκη. Ὡς δὲ με ἀπανταχόθεν περιέσχον, ἐξήτην ἀπαντας τὰς Κωνσταντίει Φίλους ἐπὶ τιμωρία. πηλίκον ἠγωνισάμην ἀγῶνα

D *σῶσαι βεβλόμενος* ἀλλῶς, ἴσασιν οἱ θεοὶ πάντες. Ἄλλα δὴ τὰ μετὰ τῆς πῶς πρὸς τὸν Κωνσταντίον διεπραξάμην; ἔπω καὶ τήμερον ταῖς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολαῖς τῇ δοθείσῃ μοι παρὰ τῶν θεῶν ἐπωνυμία κέχρημαι. Καίσαρα δὲ ἐμαυτὸν ἐγραψα. καὶ πέπεικα τὰς στρατιώταις ὁμόσαι μοι μηδενὸς ἐπιθυμήσειν, εἴπερ ἡμῖν ἐπιτρέψειεν ἀδεῶς οἰκεῖν τὰς Γαλλίας, τοῖς πεπραγμένοις συναμένεσαι ἅ-

παντα τα παρ' εμοι ταγματα προς
 αυτον επεμψεν επισολας, ικετευοντα
 περι τ' προς αλληλας ημιν ομονοιας.
 Ο δε αντι τ'των επεβαλεν ημιν τ'ς
 Βαρβαρ'ς εχθρον ο' ανηγόρευσε με
 παρ' εκεινοισ' και μισθ'ς ετελεσεν, ο-
 πως το Γαλλιων εθνος προβηθειη γρα-
 φων τε τοις εν Ιταλια παραφυλατ-
 τειν τ'ς εκ των Γαλλιων παρεκελευε-
 το. η περι τ'ς Γαλλικ'ς ορ'ς εν τ'ις
 πλησιον πολεσιν εις τριακοσιας μυ-
 ριαδας μεδ'μων πυρ'ς κατειργα-
 σμεν'ς εν τ'η Βριγαντια. τοσ'τον ετε-
 ρον επι τ'ας " Σικ'λιας" Αλπει'ς ως επ'
 εμε στρατευσων εκελευσε παρασκευα-
 σθηναι. Και ταυτα ε' λογοι σαφη
 ε'ργα. η γαρ ας γεγραφεν επισο-
 λας υπ'ερ τ' Βαρβαρων κοιμοθεισας ε-
 δεξαμην και τ'ας τροφ'ας τ'ας παρε-
 σκευασμενας καλελαβον. η τ'ας επι-
 σολας Ταυρ'ς. Προς τ'τοις ετι νυν
 μοι Καισαρι γραφ' η εδ'ε σωθησε-
 σθαι ωποσοι προς με υπ'εση. Αλλ'
 επιλητον τινα των Γαλλιων επισκο-
 που επεμψεν, ως π'ισα μοι περι τ' α-
 φαλειας τ'ης εμαυτ'ς παρεξουλα. η
 τ'ς Φρυλλει δι' όλων αυτ'ς των επισο-
 λων, ως εν αφαρησομεν' τ'ς ζην,
 υπ'ερ ο' τ' τιμ'ς εδ'εν μνημονευ'ς. Εγω
 δε τ'ς μεν ορ'κ'ς αυτ'ς, το τ'ης παροι-
 μ'ιας, ο'ιμαι δειν εις τεφραν γραφειν.
 ετως εισι πισοι. τ' τιμ'ς δε ε' τ'ς κα-
 λ'ς η' πρεπον' μ'νον, αλλα και τ'
 των Φιλων ενεκα σωληριας ανλεχομαι.
 και ε'πω φημι την πανλαχ'ς γ'ης γυ-
 μναζομενην πινηριαν. Ταυτα επεισε
 με ταυτα εφανη μοι δικαμα η' πρ'ω-
 τον μεν αυλα τοις παντα ορ'ωσι και α-
 κ'εσιν ανεθεμην θεοις. Ειτα δυσά-
 μεν' περι τ' ε'ξοδ'ς η' γενομενων κα-
 λων των ιερων, και αυτην εκεινην την
 ημεραν, εν η' τοις στραιωτας περι τ' ε-
 πι ταδε πορειας εμελλον διαλεγεσθαι,
 υπ'ερ τε τ' εμαυτ'ς σωτηριας, η' πολυ

A mine ad illum epistola, qua pro mutua inter
 nos concordia supplicabant. At ille pro his
 omnibus officiis in nos Barbaros commovit,
 & me apud eos hostem denunciavit; imo ad
 vastandas Gallias mercede illos auctoravit:
 scripsit insuper ad eos qui erant in Italia, & ut
 eos caverent qui e Galliis veniret hortatus est.
 Tum circa Galliarum limitem, vicinis in op-
 pidis, Brigantiae elaborati frumenti tricies
 millies centena medimnorum millia; toti-
 dem ad Alpes Cottias condita servari iussit; ut
 adversum me copias moveret. Quae quidem
 non verbo tenuis jaetata, sed re ipsa scitote
 esse perfecta. Nam & literas, quae ad con-
 citandos Barbaros scriptae erant, accepi; &
 annonam omnem, quam parari iusserat, re-
 peri; nec non literas Tauri. Praeter haec
 mihi sic adhuc tanquam Caesari scribit, nec
 ullam unquam mecum se compositionem
 esse facturum plane recepit. Quinetiam
 Epictetum quendam Galliarum Episcopum
 ad me misit, qui mihi de salute mea fidem
 daret: atque hoc in omnibus suis epistolis
 commemorat, vitam se mihi concessurum;
 de honore meo verbum nullum. Ego ve-
 ro juramenta quidem illius in cinere scri-
 benda, ut in proverbio est, arbitror; adeo fi-
 de digna sunt: honorem vero semel a me
 susceptum non modo quia id honestum est
 ac decorum; sed etiam quia ad amicorum sa-
 lutem pertinet, tueri ac retinere cupio: ut in-
 terim de acerbitate illa & atrocitate taceam,
 qua ubique terrarum utitur. His ego rebus
 persuasus sum; haec mihi iustissima visa sunt.
 Ac primum videntibus & audientibus omnia
 Diis ista commisi. Tum quoniam sacris
 pro exitu celebratis eo die perlitavi, quo de
 nostra huc profectioe milites eram allocu-
 turus; non solum pro mea salute, verum
 etiam

Julianus in epistola
 ad bellum Vargan-
 tiam (A. 15, 103) hodie
 Briançon.

A. 14, 1, 142, 6, 5, 9, 12, 3

Recte Petavius r. 103
 Κεντου κελων
 μισθονιτ. Centum
 cellas hodie non
 habent: Civitate
 Vesontia.

Βολωναι. Α. 2, 1, 5, 1.

etiam pro utilitate Reipublicæ, & communi omnium libertate, ac præsertim Gallicanæ gentis, quamille bis hostium potestati dedit; neque majorum sepulcris pepercit, cum aliena enixe colat ac veneretur: Iis de causis potentissimas nationes in potestatem redigere, ac rei pecuniariæ rationes æquissimas ex auri argentique metallis comparare statui: ac si nunc saltem pacem inter nos & concordiam amplecti voluerit, in iis acquiescere, quæ hæcenus sum adeptus; sin bellum gerere contra me maluerit, neque quicquam de priorē sententia remittat, id omne *agere vel præstare*, quod Diis libitum fuerit. Turpius est enim imbecillitate animi & mentis imperitia vinci ab illo, quam militaribus copiis. Etenim ut me militum multitudinæ modo superet, non hoc ei facinus, sed copiosis illis exercitiis tribuendum erit. Quod si me adhuc in Galliis hærentem, & vitæ cupidum, ac periculum detrectantem, circumfusis undique copiis interclusisset; si mihi a tergo & a lateribus Barbaros, a fronte castra sua objecisset; non solum extrema quæque toleranda, sed, quod probis & modestis hominibus nullo detrimento levius est, perpetua ignominia nota sustinenda fuit. Hæc, Athenienses, apud me cogitata commilitonibus meis exposui, eademque ad commune Græcorum omnium scripsi. Postremo Deos immortales precor, quorum in potestate cuncta sunt posita, ut, quod mihi præsidium polliciti sunt, in finem usque tribuant; & Athenis ipsis concedant, ut & bene de iis, quoad licet, mereri possimus, & ejusmodi perpetuo Imperatores habeant, qui cum illa maxime atque insigniter norint, tum studio & amore prosequantur.

A πλέον ὑπὲρ τῆς τῶν κοινῶν εὐπραγίας, καὶ τῆς ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων ἐλευθερίας· ἀλλ' ἔτε τῶν Κελτῶν ἔθνος, ὃ δις ἤδη τοῖς πολεμίοις ἐξέδωκεν· ἔτε τῶν προγονικῶν Φεισάμεντα Φων, ὃς τὰς ἀλλοτρίους πάνυ θεραπεύων, ᾤθηεν δὲ ἔθνη τε προσλαβεῖν τὰ δυνατώτατα, καὶ χρημάτων πόρος διακοσμάτων ἐξ ἀργυρίων καὶ χρυσίων· καὶ εἰ μὲν ἀγαπήσειεν ἐτίφυν γὰρ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμόνοιαν, εἰσω τῶν νῦν ἐχομένων μένειν· εἰ δὲ πολεμῆν διανοῖτο, καὶ μηδὲν ἀπὸ τῆς προτέρας γνώμης χαλάσειεν, ὃ, τι ἂν ἦ τοῖς θεοῖς φίλον παρασχῆν ἢ πρᾶττειν· ὡς ἀσχερὸν ἀνανδρία ψυχῆς, καὶ διανοίας ἀμαθία, ἢ πλήθ' ἀδυνάμειος ἀσθενέστερον αὐτῶν Φανῆσαι. Νῦν μὲν γὰρ εἰ τὸ πλήθ' κρατήσειεν, ὅσα ἐκείνους τὸ ἔργον, ἀλλὰ τῆς πολυχειρίας ἐσὶν· εἰ δὲ ἐν ταῖς Γαλλίαις περιμένοντά με, καὶ τὸ ζῆν ἀγαπῶντα, καὶ **C** διακυλίοντα τὸ κίνδυνον, ἀπανταχόθεν περιπόμφας κατέλαβε, κύκλω μὲν ὑπὸ τῶν Βαρβάρων· κατὰ σόμα δὲ ὑπὸ τῶν ἀλλ' ἑραλοπέδων· τὸ παθεῖν τε οἶμαι τὰ ἔσχαλα προσῆν· καὶ ἔτι ἢ τῶν πραγμάτων ἀσχυρῆ εἰδεμίας ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι. Ταῦτα διανοηθείς, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς τε συστρατιώταις τοῖς ἐμῶν δήλητον, καὶ πρὸς κοινὰς τῶν πάντων Ἑλλήνων πολίτας γράφω. Θεοὶ δὲ οἱ πάντων κύριοι, συμμαχίαν ἡμῖν, ὡς περ τὴν ἑαυτῶν ὑπέστησαν, εἰς τέλος δοῖεν, καὶ παράσχοιεν ταῖς Ἀθήναις, ὑφ' ἡμῶν τε εἰς ὅσον δυνάμεις εὖ παθεῖν, καὶ τοῖσδε ἔχειν εἰσαεῖ τὰς ἀυτοκράτορας, οἱ μάλιστα καὶ διαφερόντως αὐτὰ εἰσονται, καὶ ἀγαπήσσω.

